

ZISTWAR BAISSAC

VERSION ADAPTE PAR DEV VIRAHSAWMY

1. ZISTWAR YEV EK TORTI DAN BOR BASIN LERWA

Lontan-lontan dan pei Moris, ti ena enn lerwa ki ti ena enn gran basin. Ladan mem li ti bengne toulegramaten akoz dokter ti rekomann sa. Enn zour ler li ti ariv dan bor basen ki li ti trouve? Dilo ti sal net. Peyna sime bengn ladan. Lerwa ti apel gardien, zour li. Lelandime mem zafer. Dilo ti touzour sal. Trwaziem zour 'si parey. Lerwa ti trap gardien par so likou, sakouy-sakouy li.

Li ti dir li, "Eta bachara, to'le mo trap lagal dan sa dilo la? Si dime basin pa prop,ala mo dir twa, mo ronfle to tonkin." Gardien ti pe tranble. Aswar li ti pran fizi, al kasiet dan fey sonz dan bor basin. Lanwit ti extra nwar. Lalinn ti al kasiet. Ler lasirenn ti kriye pou dir dimoun al dormi, li ti tann tapaz pa. Li ti dres so zorey. Tak, tak, tak. Ti enn yev sa! Avan gardien gagn letan lev fizi, yev ti vinn drwat lor li, ti dir li: "Bonzour, bonzour, Misie Gardien! Ala mo kontan trouv ou! Depi lontan samem mo pe rode akoz mo ena bon-bon kiksoz pou donn ou. Gout sa dimiel mo fami Trwa Zilot finn anvoy mwa! Ou va dir mwa sipa ou finn deza trouv dimiel koumsa."

Gardien pran kalbas, li aval enn gorze: "Etae! Ala tamam!" Gardien la tas ar kalbas ziska li ti vinn vid. Yev ti met jamalgota dan dimiel la. Gardien ti nek gagn letan alonz so lekor dan bor basin; somey ti pins li. Li ti koumans ronfle. Yev ti kas enn gran riye, ti tir so linz, ti pik dan basin. Yev la ti malin; ler li ti ase, li ti sorti dan basin, li ti kas enn long baton, li ti brouy labou, li ti fer enn dilo sokola dan basin la, li ti ale.

Gramatin Lerwa ti vini. Li ti nek get so dilo. Enn lakoler ti chombo li. Gardien ankor ti pe dormi dan bor basin. Lerwa ti souk baton ki yev ti servi pou brouy dilo; li ti tom lor gardien. Enn bate bef! Gardien ti leve, fonn dan bwa. Zame ti retrouv li.

Lerwa ti fer sonn trompet: "Bizin enn gardien pou vey enn basin. Dis mil rroupi par mwa apart lezot benefis. Me si gardien la les dimoun brouy dilo dan basin, pou sot so likou". Kan bann zanimo ti tann sa koze la, zot ti gagn per. Personn pa ti aplay. Trwa zour ti pase. Yev ti kontinie begne, brouy dilo. Lerwa nepli ti kone ki pou fer. So lekor ti ranpli ar lagratel. Depi set zour li pa ti kapav bengne.

Enn zour, ofisie Lerwa ti vinn dir li ki ena enn dimoun ki dimann pou vinn gardien basin. Lerwa dir, "Fer li rantre!" Ler lerwa ti trouv kandida pou pos gardien, li ti pik enn laraz. Torti ki ti kandida.

"Twa pou anpes dimoun sal mo dilo?"

"Wi Mazeste! Mwa ki li!"

"To konn kondision? Kan dilo brouye, to likou sote!"

"No problem! Mo konn kondision e kouma laviann torti bon pou manze, ou va kapav fer kari ar mwa. Me mo pa kwar ki ou pou gout mwa sannkoutla. Vomie ou dir ou kwizinie plim enn mama poul."

"Bon, mo komer! dime gramatin nou va gete. Koumans travay seswar."

Torti ti ale. Li ti al lakaz so kamarad; li ti fer li frot so lakok partou-partou ar goudron. Ler soley ti kouse, li ti ariv dan bor basin, li ti plot dan ti sime kot yev ti pou pase. Li ti aspere. Tak, tak, tak, yev ti vini. Yev ti trouv sa kiksoz nwar-nwar la

omilie sime; li ti arete, li ti gete. Latet torti ti kasiet anba lakok; tou ti bouz fix. Tak, tak, tak, yev ti apros dousma-dousma, narye pa ti bouze. Yev ti fer lespri travay; li ti vir-vire, li ti get-gete; nanye pa ti bouze. Enn bon bout letan li ti res trankil. Torti ti kouma enn gro ros. Leke yev ti aret bate; li napli ti pe gagn per.

Li ti dir, "Ros mem sa, do! Mo kone aster! E vouzot! Lerwa la enn bon dimoun sa! Bien sir, sa se enn ti ban ki li finn donn lord so domestik amenn dan bor basin pou mo kapav asize ler mo bizin tir mo linz pou al bengne." Yev riye; li ti asiz lor ros. Koumadir ros la ti bouz-bouz inpe. Yev ti santi sa me li ti panse, "Koumsamem travayer travay dan pei Moris! Zot finn bliye kal mo fotey."

Ler li ti sey desann pou kal so ros, li pa ti fouti. So deryer ti tas lor goudron. Torti ti tir so latet anba lakok, "Ki to dir konper? Mwa, mo kwar ki sannkoutla to finn zwenn!"

Yev ti gagn sezisman. Me li ti bizin sey tou pou sap so lavi. Li ti dir torti, "E zoli komer! Aret badine! Mo pe koz bien ar twa. Pa fer mwa sap lor kal!"

Torti ti koumans marse pou amenn li lakaz lerwa. Li ti dir yev, "Koz touzor si sa donn twa soulazman." Yev ti lev lavwa, "To fer latet dir ar mwa? Aster to pou kone! To pou larg mwa, to pa pou larg mwa?" Bam! Yev ti flank li enn kout lapat deryer. Lapat kole! Bam! Lot lapat osi ti tase. Torti pa ti pran li kont. Li ti marse, li ti swiv so sime. Yev ti dir li, "E komer, aster mo pou servi mo lapat divan. Garatwa!"

Torti ti marse, pa ti reponn. Boum! Enn kout lapat gos. Boum! Enn kout lapat drwat. Kat lapat ti kole! Me pov malere la ti bizin sey ankore. Li ti fer vant ar torti, li ti dir li, "Ekout mwa bien: mo koz enn dernie fwa. Tou mo lafors dan mo latet. Koumadir marto. Kan mo tap enn koutet lor twa, mo kraz twa kouma enn papay mir. Larg mwa, mo dir twa, larg mwa!"

Torti ti marse, pa ti pran li kont. Yev ti lev so latet, ti ramas tou so lafors, ti tap enn kou. Bom! Latet ti kole.

Ala zot ti finn ariv lakaz lerwa. Torti ti riye, yev ti plore. Kan lerwa ti trouv yev kole lor torti, kanmem li ti ankoler, li ti oblize riye. Torti ti dir li, "Ala li la, Mazeste! Pa torti ki ou pou manze aswar, me salmi yev."

Lerwa ti tir so sab, ti sot latet yev, ti avoy li dan lakwizinn. Apre sa li apel so domestik, "E twa! Mo pe al bengne dan mo basin. Vinn frot mo led!"

2. ZISTWAR KOLOFANN

Ti ena enn fwa enn gran lerwa ki ti res dan enn gran sato. So lakour ti ranpli ar dibwa tou kalite. Li ti ena boukou larzan; li ti ena boukou zanimo. Me ti ena enn zafer pa korek: so basin ti sek net. Pa ti ena enn gout dilo.

Enn zour, lerwa ti desid pou trouv solision pou problem dilo. Li ti apel seval e li ti dir li, "Al lakaz Granmama Zaregne, dimann li ki mo bizin fer pou fer dilo koule. Pik enn lekours e revini lor vites." Seval ti dir, "Kont lor mwa Mazeste!" Li ti demare kouma enn fles.

Ler li ti ariv kot lakaz granmama Zaregne, li ti dir li: "Bonzour, bonzour, Granmama Zaregne. Lerwa dimann ou ki li bizin fer pou fer dilo koule?"

Granmama Zaregne ti dres lor so lapat; li ti yam seval e li ti dir li: "Dir lerwa koup kolofann: dilo va koule". Seval ti galoupe, ale. Me dan sime so lipie ti kogn ar enn siko tamanikok. So lipie ti gagn dimal. Li ti koumans zour tamanikok la. Ler li ti ariv lakaz lerwa, Samazeste dimann li ki Granmama Zaregne finn dir. Seval ki ti nek pe pans tamanikok ti dir lerwa: " Granmama Zaregne dir ou koup tamanikok, dilo pou koule."

Lerwa kontan; li ti fer koup tou pie tamanikok dan so tabisman. Me enn gout 'si pa ti koule. Lerwa ti ankoler; li ti fer may seval, sot so latet. Lerla li ti fer apel vas.

Vas ti vini. Lerwa ti anvoy li lakaz Granmama Zaregne. Granmama Zaregne ti dir li ancor: "Koup kolofann". Vas la ti kontan manze. Toultan li ti gagn fin. Li ti al rod lerb pou manze. Lerb nayba; li ti oblize manz fey bwanwar tann. Me feyaz la ti amer dan so labous. Ler li ti ariv lakaz Lerwa, Lerwa dimann li ki Granmama Zaregne ti'nn koze; dan labous vas nek ti ena bwanwar mem. Li ti dir Lerwa: " Granmama Zaregne dir koup bwanwar." Lerwa ti kontan; li ti fer koup tou bwanwar me dilo ti refiz koule; basin ti res sek net. Koler Lerwa ti defons baraz; li ti fer trap vas, avoy li manze.

Ala papa yev ti vinn fer vant ar Lerwa, li ti dir li: "Me, Votmazeste, kifer ou donn dimoun bet fer travay serye! Mo lamem e ou pa trouve!"

"Be fer louvraz la si to kapav."

Yev ti demare atout vites; li ti ariv lakaz Granmama Zaregne ki dir li: "Me koup kolofann, don!"

Ler yev ti pe retourn lakaz Lerwa, li ti zwenn enn saser. Yev ti trouv fizi pwinte lor li. Boum! Li ti tire, ti rant dan karo kann, ti al kasiet anba lapay e pandan trwa zour li ti bostayt. Dan lanwit marenwar li ti sorti pou al get lerwa. Me li bon grat so latet li nepli ti kapav rapel nom kolofann. Li dir Lerwa, "Koup badamie". Badamie anba me dilo napa koule. Lerwa ti sot latet yev; li ti avoy li lakwizinn. Lamwatie ti roti, larestan ti kwi ar divin. Me Lerwa ti sagrin; so basin ti touzour sek. Torti ti apros kot Lerwa, li ti dimann li pou al fer so komision kot Granmama Zaregne. Kanmem Lerwa ti sagrin, li ti oblize riye. "E twa, Komer, me kan to pou retourne?" "Mo va retourne kan mo va retourne, Mazeste, me kan mo pou retourne ou va gagn ou repons." Lerwa ti les li ale.

Torti marse, marse, trankil-trankil, me touzour li al drwat divan li, zame badine. Li ti ariv lakaz Granmama Zaregne, li ti dimann li ki manier Lerwa pou gagn dilo dan so basin. Granmama Zaregne sannkoutla ankoler: "Me, zot agas mwa, don, ar zot basin! Kan dilo napa, met kalou!" Torti ti koz dousman-dousman ar Granmama Zaregne, li ti anbet-anbet li e finalman Granmama Zaregne ti dir li: "Koup kolofann". Torti ti retourne. Omwin trwa mwa pli tar, lerwa ti trouv li pe vini depi lwin. Li dir ar Larenn: "Ou kontan laviann torti, ou? Mo kwar ki nou pou manz laviann torti pou

dine". Lerwa ti apel kwizinié pou pa perdi letan. Kwizinié ti vini, torti ti vini. Lerwa ti dimann ar torti: "Aben? Aben! Ki to ena pou dir?"

"Koup kolofann, Mazeste; dilo pou vinn dan basin."

Lerwa ti kwar ki sa ti ankor enn move bagou; li ti ankoler, li ti dir ar torti: "Mo fer koupe, me kan dilo pa vinn dan mo basin, torti ki va rant dan mo marmit."

Bisron lerwa ti koup tou kolofann. Ki ou kwar arive? Partou akote basin, ala later ti koumans plor dilo. Mirak! basin plin! Lerwa sitan kontan ki li dir kwizinié: "Touy denn, touy lezwa, touy pintad, touy pizon! Mo donn gran-gran dine aswar pou nou batiz basin. E napa enn batem lera sa!"

Zot manze, zot bwar. Me pa kwar ki zot bwar dilo basin! Lerwa pa bet li! Dilo la pou bengne. Zot bwar divin ek laliker.

Mo ti dimann enn ti ver. Zot ti flank mwa enn koutpie, mo ti tom isi.

3. ZISTWAR YEV, LELEFAN EK LABALENN

Enn zour papa Yev ti pe promne. Li ti ariv borlamer. Ler li ti pe get lamer pre kot brizan li ti trouv Labalenn pase. Yev mem ti gagn sok. Sa groser la! "Sa enn papa zanimo sa!" Li ti kriye Labalenn: "E matlo! Apros inpe par isi. Mo enan enn ti parol pou dir ou".

Labalenn ti ti apros ater. Yev ti dir li, "Bien sir ou gro me pa groser enn dimoun ki fer so lafors, so ner ki fer so lafors. Mwa mo bien tipti me mo parye ki mo pli for ki ou?" Labalenn ti get li, li ti riye. Yev ti dir li, "Ekoute. Mo al sers enn gro lakord. Ou amar enn bout ar ou lake, mo amar lot bout dan mo lerin. Sakenn ris so kote. Mo sir mo ris ou dan sek."

- "Al sers ou lakord, mo piti, nou va gete."

Yev ti kit labalenn. Li ti al dan bwa. Li ti zwenn lelefan, li ti dir li, "Gro-gro latet, piti-piti lake! Zans kouma twa pa kapav ena gran lafors. Mo kapav tipti me kan mo manz ar twa, mo kas twa, mo obliz twa large."

Lelefan ti get Yev, li ti riye. Yev ti dir li, "Ekoute. Mo al sers enn gro lakord. To amar enn bout dan to lerin, mo amar enn bout dan mo lerin. Sakenn ris so kote. Mo sir mo ris twa kouma ti poson dan bout lalign."

- "Al sers to lakord, mo kamarad, nou va gete."

Yev ti al sers enn mama lakord. Li donn enn bout ar labalenn, li dir li: "Amar bien sere. Ler mo kriye "Ala mo finn pare!" rise! Nou de nou ris anmemtan."

Labalenn amar lakord dan so lake, li aspere.

Yev ti amenn lot bout lakord ar lelefan, li ti dir li, "Amar sere mem. Taler mo va kriye kan mo pare; lerala sakenn va ris son kote."

Lelefan ti amar lakord dan so lerin, li ti aspere.

Yev ti al plot dan brousay. Li ti kriye enn kou: "Mo pare, rise!" Labalenn ti ris so kote, lelefan ti ris so kote. Lakord la ti redi kouma difil violon. Zot ti mete mem, personn napa ti kapav ris so kamarad. Rise, rise, rise. Plak! Lakord ti kas enn kou! Lelefan ti perdi lekilib, tonbe. Labalenn ti pik dan koray, li ti blese. Yev ti ariv ar lelefan: "Ayo, mo kamarad! Kikfwa to finn gagn dimal! Me kifer to rod zwe ar dimoun ki pli for ki twa!" Lelefan ti res sek, ki li ti pou dir? Yev ti ariv ar Labalenn dan borlamer, li ti trouv dilo rouz ar disan, li ti kriye labalenn: "Domaz ou finn blese, mo sagrin ki ou finn gagn dimal; me kifer ou vantar aköz ou gro kouman enn navir! Vantar napa bon!" Labalenn ti gaga. Ki li ti kapav reponn?

Ale kifer Lelefan ek Labalenn kwar ki Yev pli for ki zot.

4. ZISTWAR TIZAN LAKE BEF

Ti ena enn fwa enn ti garson ki ti apel Tizan. Enn zour, ler li ti pe zwe, li ti may enn sotrel. Li ti dir so papa, "Papa, papa, get sotrel ki mo finn maye dan zwe."

So papa ti pran sotrel, donn li enn fles. Tizan ale; li zwenn so mama, li dir li, "Mama, mama, get fles mo finn gagne ar papa, papa ki finn pran mo sotrel, sotrel mo finn maye dan zwe."

So mama ti pran fles, ti donn li enn koko. Tizan ti ale; li ti ariv dan bor larivier kot li ti zwenn enn madam ki ti pe bwar dilo dan lame, li ti dir li, "Madam, madam, ala to bet bwar dilo dan lame! Ala enn koko. Kan to'nn manz so koko, to va gagn so lakok pou pran dilo." Madam ti pran koko, kase, manze. Tizan ti koumans plore, li ti dir madam la, "Madam, madam, mo pa dakor! Rann mwa mo koko, koko mo finn gagne ar mama, mama ki finn pran mo fles, fles mo finn gagne ar papa, papa ki finn pran sotrel, sotrel mo finn gagne dan zwe."

Madam la ti donn li enn pogne lanti. Tizan ti ale; li ti ariv gran sime, li ti zwenn enn pizon ki ti pe manz ti ros lor later. Li ti dir li, "Pizon, pizon, kouma to bet manz ti ros dan gran sime! Ala lanti, ramase, manze." Li ti fann lanti divan pizon, pizon ti manze. Tizan ti koumans plore, li ti dir pizon, "Pizon, pizon, mo pa dakor! Rann mwa mo lanti, lanti mo finn gagne ar madam, madam ki finn pran mo koko, koko mo finn gagne ar mama, mama ki finn pran mo fles, fles mo finn gagne ar papa, papa ki finn pran mo sotrel, sotrel mo finn gagn dan zwe."

Pizon ti donn li enn plim. Tizan ti ale; li ti ariv kot lekol, li ti zwenn enn zelev ki ti pe ekrire lor papie ar enn ti bout dibwa. Li ti dir li, "Zelev, zelev kouma to bet! To ekrire lor papie ar enn bout dibwa! Ala enn plim, tay li, fer to louvraz." Zelev ti pran plim, tay li, fer so louvraz. Tizan ti koumans plore, li ti dir zelev, "Zelev, zelev, mo pa dakor! Rann mo plim, plim mo finn gagne ar pizon, pizon ki finn pran mo lanti, lanti mo finn gagne ar madam, madam ki finn pran mo koko, koko mo finn gagne ar mama, mama ki finn pran mo fles, fles mo finn gagne ar papa, papa ki finn pran mo sotrel, sotrel mo finn gagn dan zwe."

Zelev ti donn li enn vie kaye. Tizan ti ale; li ti ariv divan enn laforz, li ti trouv forzron ki ti pe alim so dife ar lapay mouye. Li ti dir li, "Forzron, forzron, kouma to bet alim to dife ar lapay mouye! Ala papie sek, pran li, alim to dife." Forzron ti pran papie, ti alim so dife. Tizan ti koumans plore, li ti dir forzron, "Forzron, forzron, mo pa dakor. Rann mwa mo papie, papie mo finn gagne ar zelev, zelev ki finn pran mo plim, plim mo finn gagne ar pizon, pizon ki finn pran mo lanti, lanti mo finn gagne ar madam, madam ki finn pran mo koko, koko mo finn gagne ar mama, mama ki finn pran mo fles, fles mo finn gagne ar papa, papa ki finn pran mo sotrel, sotrel mo finn gagne dan zwe."

Forzron ti donn li enn lake bef. Tizan ti ale; li ti ariv borlamer. Li ti anter lake bef dan disab, li ti kit enn ti bout deor. Li ti galoupe al lakaz Lerwa, li ti koumans plore, li ti dir Lerwa: "Lerwa, Lerwa, donn mwa sinkant dimoun pou mo al tir mo bef ki finn anter dan disab, so bout lake deor." Lerwa ti donn li sinkant dimoun. Zot ti ariv borlamer, zot ti ris lake bef, lake bef sorti. Tizan ti retourn lakaz Lerwa, li ti koumans plore, li ti dir Lerwa, "Lerwa, Lerwa, bann zans la finn kas lake mo bef, mo bef finn al dan fon disab, mo'nn perdi mo bef."

Lerwa la ti gagn bonker. Li ti fer Tizan kado enn vas. Sa zour la, dernie fwa dan pei Moris mo ti trouv enn sotrel vinn enn vas!

5. ZISTWAR BONOM FLANKER

Ti ena enn bonom apel Bonom Flanker. Bonom Flanker ti ena enn vas. Afors vas la ti meg, enn zour vas la ti mor. Bonom Flanker ti ekors li, ti tir so lapo, ti met sek. Ler lapo ti finn sek, bonom ti pran lapo la, ti met li lor so latet, ti al vann li. Bonom ti rant lakaz dimoun, ti rant dan tou laboutik; personn pa ti'le aste lapo la. Bonom Flanker ti marse, marse, li ti ariv dan granbwa. So lazam ti fatige. Li ti al asiz anba enn pie.

Ler li ti pe repoze, ala li ti tann plakata! plakata; sa ti enn bann karant voler ki ti vinn aseval. Bonom ti gagn per tansion zot trouv li. Li ti mont lor enn pie ar so lapo vas. Voler ti vini, ti aret seval, ti asiz zis anba pie kot bonom Flanker ti monte. Zot tou ti tir dan pos larzan zot ti finn kokin; zot ti met anta pou fer lapartaz. Ler bonom Flanker ti trouv sa kantite larzan la, so lizie ti manimani. So lame ti tranble, li ti larg lapo vas. Lapo sek ti fer badabam! bam! tom damilie voler. Voler napa ti kone kisisa; zot ti larg larzan, ti sot lor seval, ti fonn. Flanker ti desann, ti pran tou kas, ti amenn dan so lakaz.

Flanker ti aste enn gran kales ek de seval. Li ti al bazar, li ti aste enn kes legim, li ti donn sink pias. Ler ti rann li lamone, li ti dir bazarye gard ti kas. Domestik Lerwa ti trouv sa, li ti retourn lakaz so met, li ti dir Lerwa, "Mo ti trouv bonom Flanker bazar; li ti aste enn kes legim, li ti donn sink pias; kan marsan ti rann li so restan lamone, li napa ti ole pran."

Lerwa ti etone, "Al sers mwa bonom Flanker, amenn li isi." Ler Flanker ti vini, Lerwa ti dimann li, "Me, akot to finn gagn tousa larzan la, don?" Flanker ti dir li, "Mo ti ena enn vas; vas la ti mor; mo ti ekors li, mo ti met so lapo sek. Ler lapo la bien sek, mo ti vann li. Ala kimanier mo finn gagn enn bon morso larzan." Lerwa ti oblize bave. Li ti mazine, "Me mwa ki gagn gran-gran troupo bef, si mo touy zot pou vann zot lapo, mo pou gagn pli boukou larzan ki Flanker."

Lerwa ti fer touy tou so bef, li ti fer tir tou lapo, li ti met lapo sek, li ti sarz lapo sek lor saret, li ti avoy vande. Personn napa ti ole aste. Saret ti roule-roule, lapo ti pouri, ti oblize zete afors li pi. Lerwa ti ankoler, li ti al lakaz Flanker. Kouma Flanker ti trouv Lerwa pe vini depi lwin, li ti met vitman enn marmit lasoup lor gran dife. Ler marmit ti bien bwi, li ti tir li lor dife, li ti met li damilie gran sime. Marmit bouyant. Flanker ti pran so fwet, ti asom marmit. Lerwa ti vini, li ti gete, li ti gete; li ti dir Flanker, "Me ki to ape fer la, don?" Flanker ti dir li, "Mazeste, mo pe bwi mo lasoup." - "Samem to manier bwi to lasoup?"

- "Samem, Mazeste! Gete oumem sipa dilo la pa pe sot-sote dan marmit?"

Ler lerwa ti retourn dan so lakaz, li ti apel so kwizinie, "Amenn marmit e met ladan tou kiksoz ki bizin pou lasoup." Kwizinie vini e fer seki lerwa ti dir li. "Aster, poz marmit damilie sime, pran fwet, asom marmit: lasoup va bwi." Kwizinie ti asom marmit; marmit napa ti bwi.

- "Me pli for, don! Ronfle! ronfle mem!"

Kwizinie ti leve, fwete, ronfle; marmit ti savire: tou lasoup ti fane lor sime. Lerwa ti ankoler. Li ti avoy kat lapolis chombo Flanker. Gard ti trap Flanker met li dan enn sak gouni pou amenn li kot lerwa. Sak la ti bien lour! Ler lapolis ti pas divan enn laboutik, zot ti desid pou al bwar enn ti zafer. Zot ti poz sak dan bor sime, zot ti rant dan laboutik; sakenn ti pey so tourne. Bonom Flanker dan sak dres so zorey. Ala li tann enn dimoun vini. Ti enn gardien mouton ar trwa san mouton. Ler gardien la ti akote sak, Flanker ti koumans plingne dan sak, "A! Bondie! Ki mo pou fer? Ki pou soulaz mwa? Lerwa ole mo marye ar so tifi, chombo mwa, met mwa dan sa sak la. Me mwa mo enn vie dimoun, tifi lerwa zenn ek zoli. Kan dilo bwi ki met bred; lontan mo dilo finn fre! Kisannla pou soulaz mwa? Kisannla pou pran mo plas!"

Gardien mouton ti tann sa, li ti dir Flanker, "E ou, bonom, kan ou'le mo pran ou plas." "Gran mersi, monwar! Bondie va soulaz ou. Larg sak." Sak ti large, Flanker ti sorti. Li ti met gardien mouton dan so plas, li ti amar sak la; li ti pran troupo mouton, li ti ale.

Ala kat lapolis ti sorti dan laboutik, zot ti lev sak. "E ou! Koumadir sak la mwins lour, non!" "Nam kann ar nou, samem ki donn nou lafors." Ler zot ti ariv lakaz Lerwa, Lerwa ti dir, "Amar enn gro ros ar sa sak la, zet dan basin." Detrwa zour pli tar, Flanker ti pas divan laport Lerwa ar so trwa san mouton. Domestik Lerwa ti trouv li; li ti galoupe al dir Lerwa, "Lerwa, Lerwa! Ala bonom Flanker pase! Get li ar so bann mouton!" Lerwa ti fer aret Flanker; li ti dimann li akot li ti finn gagn tou sa mouton la. "Dan basin, Mazeste! Gran mersi ou finn zet mwa ladan; ler mo va fini vann sa trwa san la, mo va al sers ankor." Lerwa ti dir, "Pa dir mwa! Mo donn lord, met mwa dan sak, zet mwa dan basin!"

Zot ti met Lerwa dan sak, ti zet li dan basin. Dilo ti ouver, fer gran serk, sak ti koule. Flanker dan bor basin ti pik enn sega, li ti sante:

"Mouton napa kabo
Mon rwa! Mouton napa kabo."

6. ZWAZO KI TI PONN DIZEF LOR

Ti ena enn fwa enn saser ki ti kontan lasas zwazo. Enn zour li ti may enn zwazo ki ti ena plim dore. Toulegramatin sa zwazo la ti ponn enn dizef. Saser la ti vann sa dizef la ar kwizinie lerwa. Ler kwizinie ti kas dizef la pou kwi li, li ti trouv enn boul lor dan dizef la. Kwizinie ti enn malin boug. Li ti chomtayt, pa ti dir sa personn. "Pa finn ekrir kouyon lor mo fron!" Toulegramatin li ti gard sa boul lor la pou li.

Enn zour madam lerwa ti bizin enn dizef pou fer gato. Li ti al dan lakwizinn; kwizinie pa ti la. Li ti pran enn dizef dan pagne; li ti kase. Normal, boul lor ti roul anba. Madam lerwa ti bese, ti ramas boul la, ti ekzaminn li. ... Kwizinie ti rantre.

- "E ou, mo garson, akot ou ti gagn sa dizef la?"

- "Sa, enn dizef mo finn aste ar enn bonnfam apel bonnfam Laouret, ki so mari saser zwazo."

Madam lerwa napa ti dir nanye, li ti ale.

Larenn la ti ena enn garson. Ala enn zour, kouma garson la ti pe promne, li ti pas divan lakaz bonnfam Laouret, li ti rantre. Li ti trouv zwazo la, li ti get-get li. Zwazo la ti zoli kouma zame zwazo ti zoli.

"E ou, bonnfam; me vann mwa ou zwazo, don!"

"Napa sa, misie! Zwazo la pa avann!"

Garson lerwa ti badinn-badinn ar zwazo la, ti vir-vir li; enn kou li ti lev so lezel; ena kiksoz ki ti ekrir anba lezel la. Garson la ti lir, "Saki manz mo latet va gagn enn sak larzan toulegramatin; saki manz mo leker va gagn enn sak lor touleswar."

Garson na pa ti dir nanye, li ti kit zwazo, li ti retourn lakaz so mama, li ti rakont li tou sa. Zot de ti tir plan. Bonnfam Laouret ti ena enn tifi. Larenn ti dir so garson, "To kone ki nou bizin fer? To marye ar tifi bonnfam Laouret, to va gagn so zwazo."

Garson lerwa ti galoupe, al lakaz Laouret, li ti dir li koumsa, "E ou, bonnfam! Mo bien kontan ou mamzel, mo ole marye ar li, donn mwa li; ki ou dir?"

"Houn! houn! Drol tousa! Ou enn garson lerwa, mo piti enn fay-fay zenn tifi. Kouma ou ole mo kwar ki ou mama va kontan enn belfi ki met rob gouni?"

- "Me, bonnfam, mama mem ki finn anvoy mwa dimann ou pou marye ar ou tifi!"

Bonnfam ti riye, li ti sakouy latet, "E ou, misie! Ou foutan, wi!"

Garson lerwa ti retourn lakaz so mama, li ti dir li ki bonnfam Laouret ti kwar ki li ti pe koz bagou; zot de ti bizin al ansam. Larenn ti pran so shal, ti met sapo, ti pas botinn dan so lipie, zot ti al lakaz Laouret. Larenn ti dimann bonnfam lame so mamzel pou so garson; bonnfam ti kontan, li ti dir gran mersi bondie. Ala garson lerwa ti koze, "Me mo met enn kondision. Zour nou pou marye, ou va touy zwazo plim dore; so leker ek so latet ou met enn kote pou mo manze." Zour maryaz ti vini. Garson lerwa ti donn zwazo kwizinie e ti dir li: "Met enn kote so latet ek so leker, kwi zot, me napa bizin met masala: mo napa kontan."

Mo ti bizin dir zot ki bonnfam Laouret ti ena de garson; e sa de garson la ti konn lir akoz zot ti al lekol gouvernman. Zot ousti ti lir anba lezel zwazo. Zot vey-veye dan kwinn lakwizinn; kwizinie sorti, zot rantre, zot kokin leker ek latet zwazo dan marmit, zot vane. Ler kwizinie ti aport zwazo lor latab, leker napa, latet napa. Garson lerwa, mo dir ou, ti rant dan enn move lakoler. Li ti rod piti bonnfam Laouret pou touy zot. Me sa de piti la, kouma zot sove, par malsans, zot ti rant dan lakaz enn loulou. Loulou la ti chombo zot, ti manz zot.

7. ZISTWAR ENN MALIN BOUG

Ti ena enn fwa enn vie bonnfam ki ti ena enn garson, me pov boug la ti bien bet. Enn zour so mama avoy li aste enn lars bazar. Ler li ti pe retourne, li nek ti pe zwe-zwe ar sa lars la. Li ti kogne, koupe. Ler li pe rant lakaz, piti mouton so mama ti pe manz lerb dan lakour. Li kriye, "Mama, mama, gete ki fame lars mo finn aste pou ou!" e li ti sot latet mouton enn kou mem. So mama ti bwi ar laraz, zour li, dir li kifer li pa ti met lars la dan enn saret lapay; maler pa ti pou arive. Ala sa gran bebet la ti plore, plore e li ti dimann so mama pardon.

Enn lot fwa bonnfam ti avoy li aste zegwi, li ti dir li: "To rapel zafer lars, napa bizin perdi sa zegwi la, to tande!" Li ti ale e vit li ti retourne. Bonnfam ti dimann li: "Eben akot zegwi?"

- "Napa per, mama, mo finn bien ekout ou konsey. Ler mo ti pe retourne mo ti zwenn saret misie Jean, mo finn kasiet zegwi dan lapay." Bonnfam ti fann ar li. "Kifer to pa ti pik zot dan to sapo! Ala mo larzan perdi ankore."

Enn lot zour so mama ti avoy li aste diber, li ti dir li: "To rapel zafer zegwi, napa perdi diber la ankore." Li ti ale, li ti aste diber, li ti met diber dan so sapo. Soley ti pike, ti fonn diber; diber ti koul lor so figir, lor so linz. Li rant lakaz sal kouma enn koson. So mama ti nek lev lame anler: "Kifer Bondie ti met twa lor later, move bourik!"

Enn mwa pli tar so mama ti donn li de volay pou al vande. Aste li napa ti kone, kikfwa vande li va kone: "Me napa bizin donn sa volay la premie pri ki zans va ofer twa, atann segon pri." "Bien sir, mama, mo va atann segon pri; ou kwar mo bet?" Li ti ale. Li ti zwenn enn kwizinie, kwizinie dimann li komie so poul. "Fer ou pri oumem." Kwizinie pran volay, tat-tate: "Set roudi dis sou, kan ou kontan." "Sa ou premie pri, ki ou segon? Kwizinie ti desid pou trik li. Li ti dir li sis roudi sink sou. "Pran sis roudi sink sou. Mo touzour aksepté segon pri kan mo vande". Li ti retourn lakaz, li ti rakont sa so mama. Bonnfam la ti firye, ti rod bat li. Li ti oblize al kasiet.

Sannkoutla bonnfam la ti donn li enn mouton pou al vande: "Me pou mo mouton la napa fer kouma to ti fer pou mo volay. Ekout bien saki mo koze. Zans va fer twa enn pri, les zot monte, monte ziska napli kapav; lerala to va donn mouton. To finn tande, napa bliye saki mo finn dir twa." Li ti ale. Li ti zwenn enn bouse; bouse ti ofer li wit roudi. "Nowe, ou bizin monte". Garson sa bouse la ki ti konn sa pov boug la, ti ris lamans so papa, ti dir li: "Papa, les sa dan mo lame, mo kone kouma fer zafer ar li." Ti ena enn lesel apiye ar miray; garson bouse ti monte; lor premie bar lesel la li ti kriye: "Set roudi"; li ti monte enn bar e li ti kriye: "Sis roudi"; li ti mont enn lot bar e li ti kriye: "sink roudi"; ler li ti lao net, napeyna bar ankore, li ti kriye: "De roudi, e mo napli kapav monte, to trouve!" "Eben napli kapav monte, kiafer? Pran mouton, donn de roudi."

Li ti retourn lakaz, li ti donn so mama so de roudi, li ti rakont li tou zafer. Bonnfam ti pran enn balie, ti tom lor li, ti donn li enn rakle; pov boug la ti souk enn kou dan latet, li ti vinn fou. Depi sa zour la zame mo ti trouv li ankore vinn bazar.

8. ZAN EK ZANN

Ti ena enn fwa enn bonom loulou ek so bonnfam. Zot ti gagn enn tifi apel Zann, e dan zot lakaz ti ena enn ti garson apel Zan, enn marmay ki bonnfam loulou ti ramase lor gran sime. Souvan bonom loulou ti dir ar so bonnfam: "Mo anvi manz Zan". Me zame bonnfam ti aksepte akoz Zan ki zot domestik, touzour dan so louvraz, touzour travay prop, zame rezenbe. Ti Zann osi ti bien kontan Zan, akoz Zan bien bon ar li, zwe ar li, amiz li, fer tou saki li kontan.

Enn zour bonom loulou ti amenn Zan dan bor granbwa, li ti dir li: "Ala zarb, ala enn lars, ala enn lasi, ala enn rabo, aranz mwa enn navir ki mars partou dan ros. Li witer; dizer mo retourne. Si navir la napa fini, mo manz twa!" Ti Zan ti pran zouti, koup dibwa, taye, met an plas, esey aranze. Zafer pa bon! Ki kapav fer? Li ti pran zouti, li ti zet laba, li ti tom dan lerb, li ti plore. Never edmi koumsa, ala Zann vini pou amenn Zan so manze. Li ti trouv Zan ape plore, li dir li koumsa: "Me, Zan, ki to gagne? Kifer to plore? Kifer to sagrin?" Li ti tir mouswar dan pos, li ti souy lizie Zan. Zan ti reponn li: "Gete, Mamzel. Ou papa finn donn mwa lord pou fer enn navir ki al partou dan ros. Ler li retourne dizer, kan navir napa fini, li va touy mwa, li va manz mwa." Zann ti riye. Li ti dir Zan, "Samem ki to plore?"

Ala Zann ti koz dousman-dousman, ankouraz li ziska navir fini. Zann ti ale. Dizer sone. Bonom loulou ti retourne, li ti get navir la, li ti dir: "Bravo Zan! To brav kouma momem." Landime, bonom loulou ti amenn Zan bor larivier. Li ti donn li enn pagne san fon, li ti dir li, "Plonz dan dilo la, tir mwa de pirog poson. Li witer; dizer mo retourne. Kan mo de pirog poson napa la, mo va manz twa." Zan ti plonze. Li ti lev pagne, pagne vid. Ki pou fer? Li ti zet pagne laba, li ti asiz dan bor dilo, li ti plore. Aprosan never edmi, ala Zann vini pou amenn Zan so manze. Kouma li ti trouv Zan ape plore li ti dir li, "Me, Zan, kifer plore ankor, don! Me ki to gagne?" "Gete, Mamzel! ou papa finn donn mwa sa pagne san fon la pou mo tir de pirog poson. Ler li retourne dizer, kan so de pirog poson napa la, li va touy mwa, li va manz mwa!" Zann nek ti pran pagne, li ti plonze, enn kou mem li ti tir de pirog poson.

Zan ti regagn kouraz. Zann ti ale. Dizer sone, bonom loulou ti vini. Li ti trouv tou sa bann poson la, li ti dir, "Bravo Zan! To brav kouma momem." Lelandime, bonom loulou ti amenn Zan lor enn gran montagn. Li donn Zan enn pios diplon ek enn grat diplon, li ti dir li, "Ala enn bon pios, ala enn bon grat. Fouy tousa montagn la, plant may. Li witer, aster; ler mo retourne dizer, kan tou montagn napa finn fouye, kan tou may napa finn pouse, mo pou manz twa!" Ti Zan ti pran pios, li ti tap enn kou: pios ti ploye; li ti pran grat, li ti grat enn kou: grat ti drese. Ki pou fer! Li ti zet pios ek grat; li ti asiz lao enn ros, li ti plore. Zann arive ar so manze, "Eh twa, Zan! Ankor plore, touzour plore. Me kisasa, don! Aret fer mofinn!" "Gete oumem, Mamzel! Ou papa donn mwa sa fay pios la ek sa fay grat la; li komann mwa fouy montagn, plant may. Ler li retourne, kan montagn napa finn plante boutanbout, kan may napa finn mir, li pou touy mwa, li pou manz mwa!"

Zann ti pran pios, pios enn kou; ti pran grat, grat enn kou: ala lamontagn finn fouye boutanbout, may ti leve, may ti pouse, may ti mir. Ler bonom loulou ti retourne, li ti get sa, li ti dir, "Bravo Zan, bravo! To brav kouma momem." Lelandime, bonom loulou ti lev Zan boner gramatin, li ti amenn li dan lakour, li ti dir li, "Azordi, isi mem ki nou pou travay, ena enn ti louvraz pou nou de. Ala enn gro ros, ala enn dizef kanar. Poz dizef anba, zet ros lor li; me pangar to kas mo dizef! Kan dizef kase, mo touy twa, mo manz twa!" Pov Zan! ki manier kapav sape. Li ti poz dizef anba, li ti pran ros, li ti zete, dizef ti kraze. Loulou, mo dir ou, ti larg enn gele, li ti chombo Zan, li ti sarz li lor so ledou, li ti sarye li dan fon so lakour, ti ouver enn ti lakaz, ti zet

li ladan, ti met lakle. Kouma loulou ti retourn gran lakaz, li ti zwenn Zann damilie sime, li ti dir li, "Al vitman lakwizinn, ranpli sodier, fer bwi dilo, mo bizin pou bouyant Zan." Zann ti galoupe al dan lakwizinn, li ti ramas trwa ti ros. Li ti dir premie ti ros la: "Ler papa va kriye pou dimann mwa sipa dife finn alime, to va reponn li, "Wi, papa, li flanbe mem." Zann ti zet premie ti ros dan sodier. Li ti pran segon ti ros, li ti dir li: "Ler papa va kriye pou dimann mwa sipa dilo koumans bwi, to a reponn li, "Wi, papa, li koumans sante!" Zann ti zet segon ti ros dan sodier. Li ti pran dernie ti ros, li ti dir li, "Ler papa va kriye pou dimann mwa sipa so dilo finn pare, to va reponn li, "Wi, bonom, vinn pran li!" Zann ti zet dernie ti ros dan sodier. Lerla li ti al dan fon lakour divan laport ti lakaz akot Zan ti anprizon; li ti koz detrwa mo dousman-dousman: laport ti ouver. Zann ti pran lame Zan, pa ti gagn letan pou koze, zot ti sove.

Ala bonom loulou ti ouver lafnet so lasam, li ti kriye, "Eh twa, Zann! Dife la finn alime? Premie ti ros reponn: "Wi, papa, li flanbe mem!" Loulou ti al asize. Ti moman li ti retourn kot lafnet, li ti kriye, "Eh twa! Zann, dilo la li koumans bwi? Segon ti ros reponn: "Wi, papa! koumans sante." Trwaziem fwa loulou ti retourn kot lafnet, li ti kriye ankoler: "Me twa, Zann, dilo napa ancor pare? Dernie ti ros reponn: "Wi, bonom, vinn pran li!" Loulou sot leskalie, fons dan lakwizinn: dife napa; sodier vid! Li ti galoupe al dan fon lakour, li ti ariv kot ti lakaz. Laport ti ouver angran; Zan ti finn fonn. Loulou ti kime. Li ti rant dan so lasam, li ti kit pantouf, ti met bot, ti sot lor sime, ti galoup kouma fou.

Ala Zann ti vir latet; li ti trouv bonom loulou vini; li ti dir ar Zan "Ala papa!" Leker Zan ti sote; li ti dir ar Zann: "Ah Bondie, mamzel, ki ou ole mo fer?" "Napa bizin per! To va vinn enn basin, mo va vinn enn kanar: les li vini." Ala Zan ti vinn enn basin, Zann ti vinn enn kanar. Loulou ti arive, li ti trouv enn kanar, li ti dimann li, "Eh twa, kanar! To napa finn trouv Zan ar Zann par isi?"

Kanar ti reponn: "Kwin! kwin!" Bonom loulou ti dimann ancor; kanar ti nek reponn: "Kwin! kwin!" Loulou ti oblize aret koze. Li ti mont lor enn gran pie, li ti gete, li ti gete, li ti gete. Person pa ti dan sime! Li ti desann, li ti retourn lakaz, li ti rakont tou sa so bonnfam, "Mo ti zwenn nek enn kanar; me tou saki mo dimann li, li nek reponn: "Kwin! kwin! kwin! kwin!" Napa ena zanimo bet kouma kanar!"

Bonnfam ti riye, "Pa dir mwa! Mo konn zanimo pli bet ki kanar: loulou pli bet ki kanar! Kwa! To napa finn konpran ki zot mem sa? Zot mem sa, mo dir twa! Zann finn trik twa; limem kanar; al chombo zot. Koler loulou ti leve. Li ti retourn gran sime. Ala Zann ti vir latet, li ti trouv loulou vini, li ti dir Zan, "Ala papa vinn ancor! Me to pa bizin per, les mwa aranz zafer. To vinn enn saret ar bourik, mo vinn sartie."

Loulou ti arive. Li ti trouv enn saret bourik ki ti finn kal dan lamonte; li ti dimann sartie, "E ou, sartie! ou napa finn trouv Zan ar Zann pas lor sime?" Sartie ti nek okip so saret, li ti pous saret, li ti kriye so bourik: "Haysh twa! Haysh twa!" Loulou ti dimann ancor, sartie ti kriye: "Haysh twa! Haysh twa!" "Ou napa finn trouv Zan ar Zann?" "Haysh twa! Haysh twa!"

Bonom loulou ti fatigue koze. Li ti ariv lor lamonte, li ti gete, li ti gete; person pa ti lor sime, nek sartie ek so saret. Loulou ti oblize retourn lakaz. Li ti rakont sa ar so bonnfam. Bonnfam ti dir li, "To tro bet! Zotmem sa. Vomie mo ale momem, zame to pou gagn zot." Bonnfam ti ale. Zann ti vir latet, li ti trouv bonnfam vini. Li dir Zan, "Zan, mo pov Zan! Sannfwala mama ki vini, nou maye mem, mama pli malin ki mwa! Me les mwa toudmem seye; enn kout manke kitfwa nou va sape."

Ala Zan ar Zann ti finn vinn de pie fler. Bonnfam ti arive, li ti trouv pie fler, li ti gete, li ti dir ar zot, "E zot, bann zanfan! Zot kwar marmay kouma zot pou fer sorsie ar mwa? Leve, mo dir zot!"

Zan ar Zann ti leve, zot ti dibout divan bonnfam la, zot ti plore. Bonnfam ti get zot, ti get zot lontan. Li ti panse si li amenn zot ar bonom loulou, bonom va manz zot. Me Zann so piti. Zan enn zanfan li finn gagn dan so lame depi li sorti dan vant so mama! Leker bonnfam ti brile. So lizie ti mouye. Enn kou li ti pran Zann dan so lebra, li ti anbras li, li ti pous li ar Zan. Li ti dir zot, "Ale, zanfan! Ale! Ale mem, mo dir zot!" Zan ar Zann ti ale. Bonnfam ti diboute; li ti get zot ale; li ti get zot ale ziska li nepli ti kapav trouv zot dan lwin.

Lerla, bonnfam ti souy lizie, li ti retourn lakaz. Dan sime li ti zwenn de gro lisien; li ti touy zot, li ti ouver zot vant, li ti tir zot lefwa. Ler li ti ariv lakaz, li ti donn lefwa ar son bonom loulou, li ti dir li, "Ala zot lefwa, manze. Mwa mo fatigue; mo bizin dormi." Ler loulou ti fini manze, so vant pa ti ranpli. Li ti koumans grongn-grongne.

- "Me kifer to napa ti amenn zot de lekor, don!"

Bonnfam ti ankoler, "Ou kwar mo enn seval pou sarye de gro lekor koumsa! E ou, bonom ase grogne! Les dimoun dormi!"

9. ZISTWAR NAMKOUTIKOUTI

Ti ena enn fwa enn madam ki ti pre pou gagn ti baba. Enn zour li ti dir so mari: "Mo anv'i bwar dilo ki napa ena grenouy, al serse." Mari ti ale. Li ti ariv dan bor enn larivier, li ti dir: "Ena grenouy ladan?" Grenouy ti reponn: "Kwa! kwa!" Li ti al akot enn lot larivier: "Ena grenouy ladan?" "Kwa! kwa!" Li ti marse, li ti marse, li ti ariv kot enn bel larivier, li ti kriye: "Ena grenouy ladan?" Li napa ti tann nanye. Li ti gout dilo la; manman! Sa ki apel bon dilo sa! Li ti dou kouma disik. Li ti ranpli so larozwar, li ti retourn lakaz.

Kouma madam la ti finn bwar inpe dilo li ti dir so mari: "Kot to finn gagn sa dilo la, mo koko? Ala li bon la! Dir mwa kot to finn gagn li." "Napa al sers sa dilo la, parski dilo Loulou sa." So fam ti dir li: "Mo oblize ale parski mo tro kontan sa dilo la."

Ala li ti ale, li ti ariv bor larivier, li ti bwar, li ti bwar ziska li ti tombe. Loulou ti vini, li ti trouv li, li ti vinn ar li, li ti dir li: "Kifer to finn kokin mo dilo? Aster mo pou manz twa." "Non, Misie Loulou, napa manz mwa; mo ti gagn enn lanvi akoz mo pre pou gagn baba; napa manz mwa, Misie Loulou!" "Alor, kan to piti la finn gagn kat-ran, to bizin donn mwa li."

Pov fam la ti sitan gagn per ki li ti dir wi. Loulou ti les li ale. Kouma li ti ariv dan so lakaz fam la ti gagn so baba, enn zoli ti garson, mo dir ou; me malin, malin, napa badine!

Kan ti garson la ti gagn kat banane, Loulou ti vinn lakaz so mama, li ti dir li: "Ah ben, komer, ala mo la! Mo vinn sers piti: akot li?" "Li ape badine dan laplenn, Misie Loulou; al get li, mo sir ou pou trouv li."

- Kouma li apele?
- Namkoutikouti.

Kouma Namkoutikouti ti trouv Loulou pe vini, li ti dir so kamarad koumsa, "Eh zot, zanfan, ekout mwa bien. Si Loulou dimann zot akot Namkoutikouti, zot tou reponn, "mwa ki Namkoutikouti." Ala Loulou ti vini, li ti dir: "Mo zanfan, dir mwa kot Namkoutikouti." Tou zanfan ti kriye: "Mwa ki Namkoutikouti, papa Loulou! Mwa ki Namkoutikouti." Loulou ti tourdi; li ti retourn lakaz mama Namkoutikouti, li ti dir li: "Eh ou; ou kwar ou pou trik mwa! Kot li sa Namkoutikouti la?"

- "Ayo bondie, Misie Loulou, mo finn dir ou li dan laplenn, Misie Loulou."
- "Dan laplenn ena enn bann zanfan; mo dimann zot kisannla ki apel Namkoutikouti, zot tou reponn: "Mwa, Misie Loulou! Mwa, Misie Loulou! Mo sir limem ki ti fer sa mesanste la, li malin kouma sipakwa. Me ekout mwa bien, Misie Loulou. Dime mo va donn li so dezne dan grenie; ou a kasiet dan enn kwen, ou ava vey li, mo sir ou gagn li. Me ala mo mari vini; sove pangar ou gagn dimal."

Loulou ti fonn. Lelandime gramatin Loulou kasiet dan grenie. Ver sizer, mama Namkoutikouti ti avoy li sers dilo larivier. Akot larivier la Namkoutikouti ti zwenn enn vie-vie bonnfam ki ti dir li: "Donn mwa morso dilo pou mo bwar, mo piti." Namkoutikouti ti dir li: "Bien sir bonnfam, mo va donn ou dilo, akoz ou vie e mwa mo zenn." Namkoutikouti donn bonnfam la dilo pou li bwar. Ler li ti fini bwar, bonnfam la ti dir li: "Parski to enn bon zanfan, mo napa ole Loulou manz twa; pran mo baget sorsie, to va vinn saki to ole."

Namkoutikouti ti retourn lakaz so mama, so mama ti dir li: "Zordi to pou al manz to dezne dan grenie." "Bon, mama, seki ou dir samem; met mo lasiet dan grenie, mo va al manze lao."

Loulou ti veve, veve. Ler onz-er sone, li ti trouv enn ti souri akot lasiet manze; souri la ti pran enn grin douri. "Eh twa! Napa manz sa manze la; douri Namkoutikouti sa." Me souri la ti ale-vini, ale-vini, e par enn-grin-enn-grin li ti fini sa lasiet douri la. Ti finn tar, pre kat-rer; Loulou ti koumans ankoler, li ti desann anba, li ti kriye ar bonnfam: "E ou! ou ti koz manti ancor ar mwa, Namkoutikouti napa ti vinn dan grenie, mo ti trouv nek enn ti lera." "Me kouma ou bet koumsa, don, Misie Loulou! Namkoutikouti mem sa. Li ti degiz an sa lera la. Me ekout mwa bien: dime mo va met enn bone rouz ar li; ou va trouv li dan laplenn, ou va pran li."

Me ler zot de ti pe koze, ti lera ti anba sez; li ti ekoute, li ti ekoute, li ti ale. Lelandime gramatin mama Namkoutikouti ti donn li enn bone rouz. Namkoutikouti ti ariv lor laplenn, li ti koup-koup bone la, li ti donn tou so kamarad enn morso. Loulou ti vini, li ti gete, li ti trouv tou zanfan morso rouz-rouz lor latet. Li ti vinn fou sitan li ti ankoler. Li ti retourn lakaz mama Namkoutikouti, li ti kriye ar li: "Taler mo pou manz ou, ou tro manter, ou napa ena zanfan ki apel Namkoutikouti, ou ti anbet mwa; mo pou manz ou!" Bonnfam per, li dir Loulou: "Napa manz mwa, Misie Loulou! Namkoutikouti ki ti fer ou tou sa mesanste la; li malin, me mo va pli malin ki li; ekout mwa bien. Dime mo va koup so seve kourt-kourt; touzour li dormi dan lili so papa; aswar mo va fer sanblan ferm laport, me mo va nek pous li; ou va rantre dan nwar-nwar, ou va tat so latet, ou va may li." Loulou ti ale.

Lelandime, kouma mama Namkoutikouti ti pe koup-koup so seve kourt-kourt, Namkoutikouti mazine: "Me kifer li fer mo latet vinn enn bros koko, don?" Li ti dimann so baget sorsie. So baget ti kas lakle. Namkoutikouti ti vir-vir dan lakaz, li ti kokin sizo so mama, li ti kasiet li dan so pos. Aswar, kouma so papa ti pe dormi, Namkoutikouti ti pran sizo, li ti koup seve so papa dousman-dousman, li ti zet anba lili. Li ti nek gagn letan fini, li ti tann Loulou rantre; li ti vir so lekor dan bord lili kot miray, li ti fer sanblan ronfle for kouma enn gran dimoun. Loulou ti vini; li ti tat-tat latet papa Namkoutikouti, li ti santi seve kourt, li ti chombo li, li ti amenn li, li ti fer roti, li ti manze."

Lelandime bomatin mama Namkoutikouti ti trouv li, li ti etone, li ti dir, "Mantin! piti la malin mem wi! Li finn trouv ancor manier anbet Loulou la!" Me kouma li ti pe balie so lasam, li ti balie seve so mari, li ti gagn enn doutans, li ti dimann Namkoutikouti: "Namkoutikouti, akot to papa?" Namkoutikouti ti dir so mama: "Dimann Loulou." Fam la ti araze, li ti rod touy Namkoutikouti. Namkoutikouti ti galoupe, so mama deryer li. Li ti ariv dan bor enn larivier. "Kouma pou fer pou travers sa gran dilo la!" Li ti trouv so mama pe vini, li ti pans so banbou sorsie, li nek ti vinn enn ros. So mama ti vini; dan so ankoler, li ti kriye: "Akot twa? Akot twa?" Ala li ti trouv fey sonz bouze lot kote larivier, li ti kwar Namkoutikouti sa, li ti bese, li ti ramas ros la, li ti avoy li dan pie sonz lot kote larivier. Namkoutikouti ti revinn dimoun ancor. Li ti riye, li ti dir so mama: "Granmersi, mama; oumem ki finn sov mo lavi."

Aprè sa li ti ale, li ti ale mem. Depi sa zour la zame mo ti retrouv li ancor.

10. LELEFAN AVEK YEV, DE KONPER

Enn zour lelefan ti dir ar Yev: "Anou pran inpe later, nou va fer enn zardin." Yev ti kontan; li ti dir lelefan, "Me, konper, nou fer enn kondision. Seki so pios demanse, li va emans li ar latet so kamarad."

Yev ti emans so pios las par espre; atoumoman so pios nek ti demanse. E yev nek ti kriye ar lelefan, "Konper, mo pios finn demanse. Amenn ou latet pou mo emans mo pios!" Lelefan ti amenn latet, yev ti emans pios. Ala enn kou, pios lelefan osi ti finn demanse. Lelefan ti kriye ar yev, "Konper, mo pios finn demanse: amenn ou latet pou mo emans mo pios!"

Leker yev ti al lwin. Li ti dir ar lelefan, "Ou napa sagrin mwa, mo kamarad? Enn piti piti latet koumsa! Premie kou ou kas li." Lelefan ti koumans ankoler, "Mo napa konn sa, mwa, konper. Nou finn fer kondision: ler ou pios ti demanse, mo ti'nn donn ou mo latet. Aster mo pios ki demanse: ou bizin donn mwa ou latet pou mo emans li." Yev napa ti ole amenn latet; lelefan ti ole bat yev; zot ti lev enn gran dispit. Yev ti sove. De asosie ti kas bag; yev ek lelefan ti kit travay ansam.

Ala enn zour lelefan ti fer enn bal. Li ti invit tou zanimal, exepte yev. Torti ti pou zwe lamizik; so violon ti enn kalbas. Kan yev ti kone ki torti ti pou al zwe lamizik dan bal, li ti dir torti, "Komer, met mwa dan ou kalbas, mo va zwe ou par. Me sak fwa ki donn ou bwar, sak fwa ki donn ou manze, ou met enn morso dan kalbas pou mwa." Bal ti komanse. Yev ti zwe lamizik. Torti ti donn li bwar. Ala yev ti sou afors bwar; li ti koumans sant bonavini. Lelefan ti ekoute, ekoute; li ti kone ki yev ti dan kalbas. Li ti ankoler, li ti dimann torti kifer li ti finn amenn yev dan so kalbas. Li ti ole bat torti; kalbas ti tonbe, kalbas ti kase; yev ti sove.

11. ZISTWAR PODANN

Ti ena enn fwa enn lerwa ki ti ena enn zoli tifi. Larenn ti finn mor. Enn zour lerwa la ti dir so tifi, "Anou marye". Tifi la ti dir so papa, "Ah! papa! pa kapav fer sa! To mo papa, pa kapav marye ar twa". So papa ti dir li, "Ekoute, mo donn twa tou seki to kontan; dimann mwa tou seki to ole, mo pou donn twa." Mamzel napa ole; me afors li ti siply li, mamzel ti oblize dir wi.

Alor lerwa ti avoy bann mesaze al dan tou bann pei pou gagn seki li ti anvi donn so tifi akoz li ti dir li pou donn li trwa rob, enn kouler soley, enn kouler lalinn, enn kouler zetwal. Me ler li ti donn li so trwa rob, so tifi ti refize akoz li ti ena so marenn ki ti sorsie e ki toulezour anpes li dir wi.

Anfin zour maryaz ti vini. Gramatin, tifi lerwa ti leve, ti amar so latet ar pariaka, li ti dir so papa, "Mo kaya-kaya, mo napa santi mo lekor bien-bien; vomie les sa pou enn lot zour." Detrwa zour pase, so papa ti dir li, "Aben! anou marye". So tifi ti dir li, "Donn mwa lapo ou bourik", parski lerwa ti ena enn bourik ki ti kaka lor; akoz samem lerwa la ti sitan ris. Me Lerwa ti dir: "Non! Napa kapav! Zame sa!" Alor mamzel dir: "Si to napa donn mwa lapo to bourik, mo napa pou marye."

Lerwa ti tini detrwa zour; me so leker ti tro brile, li ti oblize retourn dan lasam so mamzel, li ti dir li, "E ben, kiafer! Mo va donn twa lapo mo pov bourik; me ekout bien. Dime nou bizin marye." Li ti sorti, li ti tap laport. Lelandime, gramatin, kok ti sante, tifi la ti leve, li ti galoupe li ti al lakaz so marenn ki ti res pre ar lakaz lerwa. So marenn ti dir li: "Pran to lamal, met tou to linz ladan. Apre sa mo pou zwenn twa dan kwin lari."

Lerwa napa ti konn nanye, li ti pe bien dormi. Tifi la ti zwenn so marenn; zot ti marse, zot ti marse, zot ti al lwin mem, zot ti ariv enn lot pei. Marenn la ti fer enn rob ar lapo bourik la; apre, li ti amenn li lakaz lerwa sa pei la. Kouma li ti rant lakaz lerwa la, tifi la ti dir ar lerwa: "Bonzour Mazeste, ou napa bizin dimoun pou gardien lezwa?" Lerwa dir, "Me to tro sal." Li dir, "Non, Mazeste; napa kwar sa, mo a fer bien ou louvraz." Afors li ti anbet-anbet lerwa la, lerwa ti fini par pran li pou travay; li ti donn li enn fay lasam dan fon lakour. Detrwa mwa ti pase; touzour li ti fer bien so louvraz.

Enn zour fam sa lerwa la kouma li ti pas dan fon lakour, li ti trouv li, li ti dir li, "Kouma to apele?" "Mo apel Podann." "Ah ben, ekoute: dime enn bann dimoun pou vinn dine lakaz; kwizinie tro okipe, bizin donn li enn koudme. To kapav kwi enn gato." Larenn ti ale. Sa zour la mem aswar, garson larenn kouma li ti ape promne, li trouv enn klarte dan fant laport enn vie lakaz; li met lizie dan trou serir ... Manman! mo dir ou, li ti mank gagn enn febles telman li ti trouv enn zoli mamzel. Sa ti lakaz Podann. Li ti sakouy laport; Podann ti etone trouv li; li ti rantre. Zot ti koze, koze, koze - e - e. Ler pou al dormi garson la ti dir li: "Napa per; napa dir mama nanye. Mama finn dir ou fer enn gato: ler ou fer gato la, zet sa bag ki dan mo ledwa ladan; mo va fer sanblan trangle; ler la zafer va vinn sal, mama va bizin anvoy sers dokter, me nou nou get sinema." Podann ti fer gato; li ti zet bag ladan; gato ti kwi.

Aswar vini. Tou dimoun ti manze. Garson la ti finn bien gete akot bag dan gato ete. Ler li ti pou manze, li ti koup zis morso akot ena bag; li ti met dan labous, enn kou la li ti larg enn gele koumadir li ti pe trangle. Tou dimoun ti leve, ti sakouy latab; lalanp tegn, ver kase; enn tapaz dan lakaz la, mo dir ou! Zot tou ti dimann garson, "Me ki to gagne? Me ki ou gagne?" Li ti montre so lagorz. So mama ti dir li: "Ouver lagorz". Li ti ti ouver labous; so mama ti trouv enn bag dan so lagorz; li ti sey tire. Ayaya! Napa fouti; li ti apel tou mamzel ki ti la pou tire: napa ti kapav mem. Podann

ti get tousala, li ti dir dan so leker, "taler nou 'a gete". Ala lerwa ti per; pangar so piti ti pou mor! So leker ti al lwin. Li ti anvoy enn so solda sonn tronpet dan tou lari. Solda la ti kriye ki si enn mamzel kapav tir bag dan lagorz garson lerwa, ar limem garson va marye.

Bann mamzel ti vini par tonn; fons ledwa dan lagorz me bag la pa sorti mem. Mama ti koumans plore. Ler la garson la ti sey enn ti koze, li ti dir so mama: "Ayo! Mama, kouma mo soufer! Me les Podann seye, kikfwa li a kapav." Podann ti seye. Ki ou kwar? Bag la ti zis dan so ledwa; twit! bag deor. Mama garson lerwa napa ti kone ki pou dir, li ti res sek. Garson ti tat-tat so lagorz, li ti dir: "Sa, wi, sa ki apel soulaze! Bien sir mo va marye ar Podann!" Larenn ti ankoler; li ti fer tapaz, me garson la ti dir li: "E ou! mama, mo bizin fer saki papa finn koze: papa napa enn lerwa koz-dan-vid, ou kone!"

Kouma zot ti pe lager pou kone sipa li pou marye, sipa li pa pou marye, ala marenn Podann rantre. Li nek ti tap enn kou so baget lor latet Podann. Enn kou Podann ti vinn zoli, ar enn rob kouler soley. Larenn ti danse telman li ti kontan.

Zot ti donn enn maryaz rwayal! Tou dimoun sa pei la ti vini, manze, bwar, danse tout lanwit. Mo ti al dimann zot enn ti ver laliker; zot ti met lisien ar mwa; mo ti bizin sove.

12. ZISTWAR SABOUR

Ti ena enn fwa dan Lenn enn marsan ris ki ti ena trwa tifi. Enn zour, kouma sa marsan la ti bizin parti pou al sers marsandiz enn lot pei, li ti avoy enn bibi ki ti so domestik dimann so trwa tifi ki kado zot ti ole li amenn pou zot ler li retourne. Premie tifi ti dir li ole enn kolie diaman; segon tifi dimann enn rob velour ble; trwaziem tifi, kan bibi la vinn fer komision so papa, ti ape lir, li ti dir bibi: "Sabour". Bibi ti kwar sa mem kado li ti anvi so papa amenn pou li; li ti ale; li ti rann toule trwa repons ar marsan. Marsan ti prese, li ti parti.

Kan marsan la ti finn fini tou so zafer dan sa pei kot li ti finn ale la, li ti pans pou retourne; li ti aste kolie diaman pou so gran tifi, li ti aste rob velour ble pou so segon tifi, me pou so trwaziem tifi la li napa ti aste nanye, li napa ti kone ki li ti anvi. Tou pake ti fini amare, marsan ti mont lor so lelefan, li ti dir li: "Haysh!" me lelefan napa ti bouze. Sa mem so manier sa lelefan la: kan so met ti finn bliye kiksoz, zame li ti ole marse ziska so met ti rapel seki li ti finn bliye. Marsan ti mazine, mazine; apart kado so trwaziem tifi, nanye pa ti manke; li ti dir: "Kikfwa dan pei isi ena enn kiksoz ki apel Sabour, les mo gete." Li ti dimann enn bonnfam ki ti pe pase, bonnfam ti dir li "Mo kwar mo kone; garson lerwa ki apel Sabour". Marsan ti tourdi. Kouma pou amenn sa kado la pou so tifi? Lot kote, lelefan pa ti ole marse, li ti oblize seye.

Marsan ti al lakaz lerwa, li ti amenn bel-bel kado pou prins Sabour, li ti dimann pou koz ar li. Ler li tousel dan lasam Prins Sabour, li rakont li tousala; Sabour riye kouma li pou vinn kado tifi sa marsan la, e li ti dimann anbadinan ar marsan la sipa so mamzel la bien zoli. Marsan ti tir portre so tifi dan so pos, li ti donn Sabour; Sabour ti res sek. Zame li ti trouv enn zennfi zoli koumsa, li ti tom amoure, li ti maye mem. Me li napa ti fer sanblan nanye; li ti tir enn levantay dan so larmwar, li ti dir marsan la, "Akoz ou ti gagn lonette fer mwa bel-bel kado, mo osi mo ole donn kiksoz ou tifi; gagn complezans remet sa levantay la dan so lame mem, mo sir li va kontan; me dir li pou li ouver levantay la, li bizin tousel dan so lasam." Marsan ti dir mersi, li ti sorti lakaz lerwa, li ti mont lor so lelefan; sannfwala lelefan ti demare.

Ler li ti finn ariv so lakaz, marsan ti donn so gran tifi so kolie diaman, li ti donn so segon tifi so rob velour ble, li ti donn so piti tifi levantay dan bwat, e li ti dir li ouver levantay la kan personn pa ar li dan so lasam. Marsan ti ale. Ler tifi ti tousel, li ti ferm laport so lasam, li ti tir levantay dan bwat, li ti ouver li. Levantay la ti sorsie, ala prins Sabour ti paret. Li ti tom azounou divan zennfi, li ti pran so lame, li ti anbrase, li ti dir li, "Mo finn vini pou marye ar ou". Zennfi ti bien kontan akoz prins Sabour ti zoli garson; me li ti enn zennfi bien elve, li ti dir: "Dimann papa". Papa vini, maryaz aranze.

Me gran ser ti zalou akoz zot ti ser pou marye ar enn garson lerwa, kan zot de ki pli vie zot napa ti ankor trouv mari. Zot ti mazinn enn mesanste. Zot ti dir li, "Ti ser, nou bien kontan! To kone ki noumem ki bizin fer to lasam; touzour ser lamarye ki aranz so lili zour maryaz; napa per, nou napa va mank nanye; lili la va aranz enn manier ki to va kontan." Kouma zot ti aranz lili, sa de lagal la ti fann-fann plin boutey kraze dan plas akot Prins Sabour ti pou dormi. Maryaz ti fini; Sabour ti rant dan lasam (ti tir so linz), li ti mont lor lili; ala tou so lekor ti koup-koupe ar boutey kraze la; disan ti koule partou. Li ti sey leve, li pa ti gagn lafors. Alor li ti dir so fam amenn vitman so levantay ar li. Li ti ferm levantay enn kou. Fam ti get dan lili, lili ti vid, Sabour ti finn ale.

Zenn fam la ti plore, plore; li ti asper so mari; me mari napa ti retourne. Sis, set mwa ti pase. Enn zour kouma zenn fam la ti pe lir lagazet, li ti trouv nouvel ki prins

Sabour ti bien malad dan so pei; dokter napa ti kapav geri li; so papa ti sitan sagrin ki li ti promet pou donn lamwatie so pei dimoun ki ti kapav swagn so garson. Zenn fam la ti kasiet lagazet la; li napa ti dir nanye so papa ek so ser.

Aswar, ler tou dimoun ti pe dormi dan lakaz, li ti abiy kouma enn pret mizilman, li ti kol enn labarb mardi gra dan so figir, li ti ouver laport dousma-dousma, li ti sove pou al zwenn prins Sabour dan so pei. Me pei la ti lwin mem, vwayaz la ti difisil. Li ti marse, li ti marse, li ti marse aprosan trwa mwa. Aster lavil napa ti lwin, dan de zour vwayaz ti pou fini. Kouma lanwit ti vini, zenn fam ti fatige; li ti arete pou dormi anba enn gran pie. Somey ti koumans vinn ar li; ala li ti tann de zwazo ape koze dan brans, li ti ekoute; enn zwazo ti pe dir ar so kamarad: "Mo vinn depi pale; prins Sabour bien-bien malad mem, bien sir li pou mor aköz dokter napa kone ki mexinn bizin donn li; e mexinn la napa difisil pou trouve; kan frot so lekor ar nou fimie ki nou zet anba pie akot nou dormi, li pou geri vitman mem, fimie la va fer li rann tou sa boutev kraze ki finn rant dan so lekor." Zenn fam ti kontan ki li ti finn tann sa, li ti dormi. Lelandime gramatin zwazo ti ale; tifi la ti ramas plin fimie fre ki zot ti finn fer pandan lanwit; li ti met dan enn ti po, li ti ale.

Kan zenn fam ti ariv anvil, li ti trouv tou dimoun sagrin, plor-plore dan lari; prins Sabour ti finn pas enn move lanwit; dokter ti kwar taler li pou mor, pa ena gerizon. Zennfi ti galoup lakaz lerwa; li ti dir santinel degaze mem, al dir lerwa ena enn pret ki finn amenn enn mexinn ki va geri prins Sabour. Lerwa ti vini, li ti dir li: "Kan to geri mo zanfan, tou saki to dimann mwa, mo va done; me kan li mor, mo koup to likou." Zenn fam nek ti dir li: "Napa ena letan pou perdi, anou." Kouma zot ti rant dan lasam Sabour e zenn fam la ti trouv so pov mari alonze lor lili kouma enn dimoun mor, li ti oblize asize pou napa tonbe; me li ti amar so lekor, li ti apros akot lili, li ti tir so lapomad dan so pos, li ti frot-frot tou lekor Sabour ar sa fimie zwazo la. Ki ou kwar? Ala tou boutey kraze ti sorti dan lekor Sabour. Sabour ti geri.

Lerwa ti sot lor likou pret la, li ti anbras li, li ti plore. "Dimann mwa saki to kontan! Dimande, mo done!" Pret la ti dir li: "Mo pou trouve si ou napa enn dimoun de lalang: mo gagn enn tifi, mo ole ki prins Sabour marye ar li." Lerwa dir: "Bien sir wi, Sabour va marye ar ou mamzel, al sers li!" Sabour enn kou lev so lizie: "Sa, papa, zame! Zame! donn pret la tou seki li kontan, me pou mo marye ar so tifi, zame, zame!" Bonom lerwa ti tourdi, li ti gaga. Ala so koler ti leve, li ti zour Sabour. Pret la osi ti fer sanblan li ti ankoler; li ti dir Sabour: "Si mo ti kone ki ou ti pou insilte mo tifi, mo ti pou les ou mor kouma enn lisien. Me koze! Dir ou rezon! Kifer ou napa ole marye avek mo tifi? Mo tifi pli zoli ki ou!" Lerwa ti zwenn ar li, zot de nek dir Sabour, "Koze! Koze!" Sabour ti pran lame so papa, li ti dir li: "Papa, konpran mwa, mo napa kapav marye parski mo finn marye deza, e mo fam la mo sitan kontan li ki mo vomie mor ki kit li pou pran enn lot madam!" Bonom lerwa ti lev so de lame anler, Sabour tom asize dan bor so lili. Ala pret la ti tir enn kou kapra ki lor so latet, li ti aras labarb lor so figir, li ti dir dousma-dousma, "Sabour, Sabour, get mwa!" Sabour ti lev so latet, li ti get li, li ti frot so lizie, li ti kriye: "Twa sa, mo fam! twa sa." Li ti ouver so lebra, zot de ti anbrase, ti plore.

Bonom lerwa ti sitan kontan ki li ti donn enn dine. Mo dir ou, sa ti enn papa dine kouma zame ti donn dine depi lerwa donn dine. Ler deser ti vini, mo ti ole met enn gato dan mo pos pou mo zanfan; zot ti may mwa, zot ti ris mwa dan lakour, zot ti flank mwa enn kout pie. Mo ti anvole, tom isi.

13. ZISTWAR TIZAN

Ti ena enn Mamzel ki pa ti ole marye. Ti ena enn Misie ki ti ena enn plak an-nor lor so deryer pou kasiet so lake. Li ti vinn get sa mamzel la dan enn bel-bel karos. Mama sa tifi la ti dir ar li: "Ki to dir, mafi? "Eben ar limem mo'le marye." Zot fer maryaz; zot ale. Tizan ti ole swiv so ser; so ser ti dir li: "Kifer to ole swiv mwa? Enn gale kouma twa pou mont dan mo kales!" So bofrer ki ti enn loulou dir, "Les Tizan vini, don!" Ler ti ariv dan lakaz loulou, Madam ti al prepar manze; Misie ti al deor ar so kamarad.

Touleswar so kamarad ti vini; zot ti dir, "Anou manz Madam! Anou manz Madam!... Les li vinn gro! Les li vinn gro!" Tizan ti tann tapaz; li napa ti dormi, li nek ti grat lagal tout lanwit. Enn zour li dir ar so ser: "Me, mo ser, ar ki ou finn marye! Ar loulou ki pou manz ou". So ser ti dir li: "Eh twa! kouma to kapav koz koumsa?" Alors, Tizan ti dir: "Les mo amar enn ti lakord dan to bout lipie; kan loulou va danse, mo va ris ti lakord, lerala to va tande." Aswar loulou ti vinn danse. Tizan ti ris lakord. Madam ti asize, li ti tande: "Anou manz li! Anou manz li! Les li vinn gra! Les li vinn gra!" Madam ti per.

Lelandime li ti dir: "Ah! Mo frer! kouma fer pou retourn lakaz mama?" Tizan ti reponn li: "To ti dir mwa mo enn gale! Mwa mo al lakaz, aranz twa.
- "Ah! Mo frer! napa kit mwa isi, amenn mwa lakaz!"

Ala Tizan ti ranz enn pagne ar lezel, enn pagnevolan. Ler pagne la ti finn pare, li ti dir ar so bofrer, "Anou amize! Anou fer enn ti badinaz! Met dan pagne la toutsort bon kiksoz: bon manze, bon volay, bon dipe, bon bwar, bon divin, bon laliker, ar kouver, lor, larzan, tou sa ki ena dan lakaz." Loulou ti kontan badine; li ti plin pagne. Tizan ti dir loulou: "Rant dan pagne la, ou ek mo ser." Loulou ti rantre. Lerala Tizan ti sante: "Monte pagne! Monte pagne! Ale mama! Ale papa!" Pagnevolan ti monte. Loulou ti finn ariv an ler; loulou ti per, li ti dir: "Tizan, mo latet tourdi: fer desann pagne!" Tizan ti finn res anba, li ti tini enn lakord amare ar sa pagne la. Tizan ti ris lakord, pagne ti desann. Lerala Tizan dir: "Mo tour al promne." Tizan ti rant dan pagne ar so ser, li ti met bout lakord dan lame loulou, li ti sante: "Monte pagne! Monte pagne! Ale mama! Ale papa!" Pagnevolan ti monte. Ler li ti ariv lao, Tizan ti koup lakord. Lerala loulou ti kriye: "Desann, desann! rann mwa mo madam!" Tizan ti ale mem.

Loulou ti swiv; li ti galoupe, li ti ankoler. So lake ti sorti. Kan li ti ariv pre ar lakaz so belmer, li ti trouv so lake deor, li ti onte, li ti retourn so lakaz pou aranz lake anba plak lor.

Tizan kot lakaz so papa ti desann so pagnevolan; li ti rakont tou zistwar. Papa sa tifi la ti dir: "Vinn isi, mo zanfan; kan li va vini taler, mo va aranz so kari. Anou ranz enn ti lakaz anpay." Loulou ti arive, li ti dir: "Me Tizan pa finn vinn isi ar mo fam?" Papa ti dir li: "Non, pa ankor; me ou kapav atann li isi; rant dan lakaz, ala enn ti lasam pou ou, fer seki ou kontan." Loulou ti fatige; li ti rantre, li ti mont lor lili, li ti dormi, li ti ronfle. Lerala zot ti met dife dan lakaz, latet loulou fer boum!

Loulou ti mor. Zot ti pran tou seki ti ena dan pagnevolan.

14. LOULOU KI TI OULE BRIL SO FAM

Ti ena enn fwa enn mamzel ki ti pou marye ar enn misie extra ris. Frer sa mamzel la ti enn fay garson, vilin kouma sipakiete, kaylous, plin lagal, lazam kroze-marmit, gro-gro bos dan ledou, me malin kouma renar, mo dir ou. Ti kouto koup gro ziromon. Ler zot ti pe al legliz, li ti ris-ris rob so ser, li ti dir li, "Mo ser, napa marye ar sa misie la, enn sorsie sa!"

Mamzel la ti ankoler, li ti dir li, "E twa, lagal, to ole larg mo rob!" Zot ale, zot marye. Sa garson la ti swiv so ser lakaz so mari; me zot napa ti ole donn li enn lasam dan gran lakaz, pangar lagal ti fane; zot ti met li dormi dan lakwizinn.

Inpe letan ti pase. Enn zour, kouma so mari ti pe sanz linz, zenn fam la ti get li, li ti sezi: so mari ti ena enn long-long lake (kouver ar pwal) kouma enn lake zako malgas. Li ti dimann li kisasa, mari ti dir li, "Nanye; mo marenn ki ti donn mwa sa." Fam la ti gagn per. Aswar kouma zot ti pe dormi dan lili, mari ti leve, ti ouver laport dousman, li ti sorti dan lakour.

Landime bomatin madam la ti al koz ar so frer dan lakwizinn. So frer ti dir li: "To mari enn sorsie, tout lanwit li fer diab ar so kamarad. Aswar, kan to ole, mo va amar enn long difil dan to bout lipie; ler zot va koumans fer zot sorsie mo va ris difil la, to va trouve tomem."

Kouma minwi ti sone dan pandil, fam ti santi difil tir-tir so ledwa lipie; li ti leve, li ti get dan trou serir. Damilie lakour ti ena enn gran dife; so mari ek so kamarad, wit loulou antou, ti asize akot sa dife la. Ala enn loulou ti tir enn sarbon dan dife, li ti met dan enn ta; zot tou ti fer koumsa. Ler tou sa sarbon la ti anta, enn loulou ti dir mari sa fam la: "Bizin bril to fam aster". Segon loulou dir: "Bril to fam!" Tou loulou kriye "Bril to fam! Bril to fam!"

Malerez la deryer laport ti mank tom san konesans, sitan li ti gagn per. So mari ti dir zot: "Aspere! Dan trwa zour!" Lelandime gramatin kouma kok ti sante, fam la ti al dan lakwizinn, li ti rakont so frer seki li ti finn trouve; li ti plore, li ti dir: "Mo frer, mo bon ti frer, sov mo lavi!" So frer ti dir li: "Ekoute, anou retourn nou lakaz; dir to mari koumsa ki papa ar mama pou donn gran-gran bal dime aswar, e ki nou bizin ale; dir li ki li ousi li bizin vini ar tou so kamarad." Loulou ti kontan, li ti dir so fam al divan ar so frer, li ar kamarad zot va vini kan soley kouse.

Ler zot ti finn ariv lakaz mama, pov fam la ti plore, li ti rakont so papa ek so mama ki espes mari li ti finn gagne. Papa ti konsol li, ti dir li: "Les zot vini, zot va trouve ki manier mo pou aranz zot." Loulou ar so kamarad ti vini. Bal ti komanse; zot tou ti danse, danse, ziska nepli kapav tini. Ler pou al dormi, fam loulou ti dir li: "Mo pou al dormi dan lili mo ti ser, papa finn aranz enn pavion pou ou ek ou kamarad; finn met moustiker dan lili, pangar moustik; finn met dilwil petrol, pangar pinez; al dormi; dime bomatin mo va amenn zot kafe."

Tou loulou ti al dormi; somey ti chombo zot. Pavion la ti barbote partou ar dilwil petrol, anba tou lili ti met pake lapoud. Loulou ti andan, zot ti koulout laport ar lafnet par andeor, zot ti met dife dan fetaz vetiver. Enn kou la zot tann BOUM! Boudoum! Boum! BOUM. Tou loulou ti eklate kouma kanon.

Fam la ti dir: "Zame mo finn amize koumsa! Petartifis manti!."

15. DIZEF, BALYE EK SAGAY

Ti ena enn fwa enn zennfi ki ti zoli, zoli, zoli mem. Tou misie ti ole marye ar li, li ti nek bizin swazire; me tou zennzan ki ti vini, kantmem zoli, kantmem ris, kantmem boun orater, li ti pouse, li ti dir non. So papa ti kriye ar li, so mama ti kriye ar li, me touzour li ti dir non, non, non; li ti teti mem. Sa zennfi la ti ena so lide. Li ti mazinn dan so leker, "Zame mo pou marye apart ar enn lerwa ki ena enn plak lor par deryer, e ki pou vinn dimann mo lame dan enn bel-bel kales double ar satin ble ek plen ar koulou diaman partou."

Enn zour zennfi la ti tann tapaz dan lakour, li ti get par lafnet. Ki li ti trouve? Enn bel kales double satin ble ar plin koulou diaman partou. Enn zennom sorti dan kales, li ti ena enn plak lor par deryer! Li ti rant anba lavarang, li ti dir papa ek mama sa tifi la: "Mo enn lerwa, mo finn vini pou marye ar ou tifi, dimann li sipa li kontan."

Sannkoutla zennfi dir, "Peyna dout, papa, mo kontan." Zot ti al legliz, zot ti marye. Maryaz fini, zot ti mont dan kales, zot ti ale. Kales la pa ti bizin fanal, koulou diaman donn lalimier kouma douz lalanp petrol Misie Maurel.

Zennfi la ti bien kontan dan so nouvo lakaz: bel-bel rob, gran lasam, bon nouritir. Toulegramatin serviter ti donn li enn gran tas kafe ole dan so lili; me domaz souvan so mari kit li tousel pandan de, trwa, kat zour, li dir li al lasas serf oubien lasas koson maron.

Enn zour boner gramatin, kouma li ti tousel dan lili ape bwar kafe, ala enn ti souri sot lor lili. Li ti ole pous li, me ti souri ti get kafe ole la, li pa ti bouze. Zenn fam la ti pous li ankor; ti souri ti dir li, "Napa pous mwa, mo fin; donn mwa enn kouyer ou kafe, Bondie va soulaz ou." Zenn fam la ti bonker, li ti donn souri enn kouyer kafe ar dipin.

Wit zour ti pase; mari napa ti retourne, e boner gramatin souri ti touzour vinn rod so dipin ek kafe. Sa bomatin la kouma zot ti pe manze, fakter ti amenn enn let; ti enn let mari ki ti dir li ti pou retourne aswar, kwi bon manze, tir divin dan lakav parski li ti pou amenn enn bann kamarad dine. Fam ti kontan, li ti dir souri, "Mo bizin leve pou al donn lord." Souri ti dir li, "Mo kontan twa akoz to bonker e to donn mwa kafe. Aben! Ekout bien saki mo ena pou dir twa: aswar, minwi, sorti dan lili e get dan trou serir. Dime bomatin nou va koze." Souri ti ale.

Ler tanto, mari ek so kamarad ti arive, ti bwar, ti manze, ti sante, ti riye, ti fer fars. Mari ti dir so fam: "Finn koumans fer tar, to fatigue, al dormi, bann zom pou kontinie amize." Fam ti rant dan so lasam; me kouma minwi ti sone, li ti leve, li ti get dan trou serir. Lalinn ti kler; mari ar kamarad ti pe danse omilie lakour; zot tou ti finn tir zot linz; ti ena long-long pwal lor lekor; zot ti finn tir zot plak lor par deryer, zot tou zot lake ti drese kouma lake sat ki frot lekor ar lipie latab! Ti enn bann loulou dan lakour! Malerez fam la ti oblize apiy lor laport pou napa tonbe. Me li ti pran kouraz, li ti gete, li ti ekoute. Ala enn loulou ti koumans sante: "Anou manz to fam! Anou manz to fam!" Zot ti fer laronn, zot tou ti pe sante: "Anou manz to fam! Anou manz to fam!" Mari omilie laronn ti sot-sot anler, sante: "Napa ankor! napa ankor! Les li vinn gra! Les li vinn gra! Les li vinn gra!"

Fam ti gagn per, so leker ti bat dan mole. Li ti retourn dan so lili, li ti mazine. Li tann lavwa so mari ki ti pe sante: "Les li vinn gra! Les li vinn gra!" Li ti tat so lazam, li ti tat so lebra; li ti onte kifer dimoun ti kapav dir so lekor meg.

Landime bomatin souri napa ti vini; pov fam la napa ti kone ki pou fer. Ler dezene mari ti apel li pou manze; li pa ti ole, pangar li vinn gra; li ti dir li malad, migrenn pe minn li. Loulou ti grogne; me li ti kit li, li al dan lasalamanze, li ti avoy li enn rezinn banann pou manze kan so malad latet ti pou pase.

Fam tousel dan so lasam ti pe plore, plore: "Ayo, mama! akot ou? Kifer mo ti kit ou lakaz? Akot ou, mo mama! Zans la ole manz mwa; kisannla pou sov mo lavi? Ti souri, ti souri! pitie mwa, ti souri! napa les zot touy mwa, ti souri!"

Kouma li ti pe plore, lanwit ti vini; mari ek kamarad ti koumans ankor zot danse dan lakour; ledan malerez la klake afors li ti per. Enn kou li ti santi koumadir pe gidi-gidi so lipie: "Mwa sa, to ti souri; napa bizin per; ferm lafnet dibwa pangar zans dan lakour trouv saki nou pou fer." Fam ti leve, ti ferm lafnet dibwa. Kouma li ti retourne, ala enn gran klarte dan lasam, e ti souri la ti finn vinn enn bel madam dan enn rob kouler zetwal; sa rob la ki ti donn lalimier.

Madam ti dir li, " Finn ler pou to sove; ekout mwa bien. Ala enn balie, enn dizef ek enn sagay; galoup lakaz to mama; tou loulou va swiv twa; ler to trouv zot pre pou may twa, zet sa dizef la deryer to ledò, me pa bizin tourn latet; taye mem; loulou pou oblize arete enn bon bout letan; me ler zot revinn pre ar twa, zet balie; trwaziem fwa, zet sagay. Letansa to pou finn fini ariv kot lakaz to mama. To finn tande; napa bliye nanye; ale!" Fam la ti dir li mersi, li ti ouver laport dousman, li ti sove. Madam fe la, kouma fam la ti finn sove, li ti pran enn simiz ar enn dezabiye ki ti lao lor enn kes; li ti pran rezinn banann ki loulou ti anvoye pou so fam manze, li ti abiy rezinn banann kouma enn dimoun, li ti met li dormi dan lili, li ti met kouvertir lor li, li ti ale.

Loulou ti rantre dan nwar, li ti apros dousman akot lili, li ti ole tat so fam, sipa li ti finn vinn gra e ti bon pou manze. Li ti santi rezinn banann la, li ti kwar so fam, li ti pez-peze: banann ti mir, banann ti kraze. Loulou ti etone, li napa ti kone ki ti ete sa; li ti tat ankor: banann mir, banann kraze. Loulou ti santi so lame, so lame ti gagn loder banann. Li ti sakouy rezinn banann, li ti kriye: "Eh twa, mo fam, leve don, me leve, don!" Nanye pa ti bouze, fam la pa ti reponn. Loulou ti rant anba lili, li ti tir bwat zalimet dan so pos, li ti frote, li ti alim labouzi. Ayo mama! Ler li ti realize ki so fam ti finn trik li, li ti sot anler, larg enn gele, apel tou so kamarad. Zot tou ti firye, ti defons laport, ti vane mem pou trap fam la, touy li, kwi li, manz li.

Ala fam kouma ti pe galoupe dan sime lakaz so mama, li ti tann loulou pe galoupe deryer li; li ti gete: loulou ti fonce mem, dan enn timama zot ti pou may li. Li ti rapel saki Madam fe ti dir li; li ti pran dizef, li ti zet deryer so ledò. Dizef ti kase, ti vinn enn lamer; loulou ti lot kote. Ki zot va fer? Enn loulou ti dir: "Nou bizin bwar sa lamer la; apre, nou va zwenn li, nou va touy li, nou va manz li". Ala tou loulou ti koumans bwar, bwar, bwar. Zot ti sitan bwar ki lamer ti bese; li ti vinn sek, zot ti pase.

Me get mesanste sa Madam fe la. Ti enn dizef gate. Dilo la ti koumans gargouy-gargouye dan vant loulou; kolik ti trap zot, tou moman zot ti bizin aret-arete. Nanye! Zot ti frot vant, galoupe. Fam ti tann zot vinn ankor; me kouma zot pou chombo li, li ti pran balie, li ti zet deryer so ledò. Balie ti tonbe, ti enn balie fatak; tou fatak la ti fane e ti vinn enn lafore; me napa enn lafore fatak, enn lafore gran zarb, bwadnat, bwadenn, bwadoliv, bwapiant, bwadfer, tamaka, binzwin, kolofann e zarb la sere, nate kouma fatak mem dan laplenn. Loulou ti trouv sa lafore la; ki zot ti kapav fer? Enn loulou ti dir: "Anou koup tou sa zarb la; apre nou va pase, nou va zwenn li, nou va manz li." Ala tou loulou taye, koupe, kogne, zarb tonbe; enn laplenn ti divan zot, zot ti pase.

Trwaziem fwa fam la ti tann loulou ariv deryer li. Lakaz mama pa ti lwin. Si loulou ti kapav tard inpe, li ti pou sape. Me loulou deryer li ti kouma koutvan. Kouma li ti trouve zot pou chombo li, li ti pran sagay, li zet deryer son ledò. Ler sagay ti tonbe, li ti ouver kouma lake denn ki fer larou; enn sagay la ti finn vinn mil sagay, sime loulou ti bare. Loulou ti fonce, sagay ti pik zot; loulou ti forse, sagay ti rant dan zot lekor: zot tou ti anfile kouma sosis dan laboutik sinnwa ki vann laviann koson. Fam la ti ariv lakaz so mama, li ti rakont li tou sa bann lamizer ki li ti finn pase. Bonnfam ti sitan kontan ki li ti dir: "Zame mo pou touy enn souri ankor! Les zot manz tou mo poudamour kan zot kontan!"

Aswar li ti donn enn gran dine; tou dimoun ti invite. Mo kwar zot ti finn bliye mwa; mo ti ole asiz atab, zot ti tir sez deryer mwa, mo ti tonbe, mo ti roule ziska mo ariv isi.

16. ZISTWAR KAT LAKLOS

Ti ena enn fwa enn zennom ki ti marye ar enn zennfi. Kouma li ti pe travay dan enn karo kann inpe lwin ar so lakaz, li ti donn so fam kat laklos: enn laklos kwiv, enn laklos larzan, enn laklos lor, enn laklos diaman. Asterla li ti dir li, "Ekout bien! Kan to'le mo retourn lakaz pou dir mwa kiksoz, sonn laklos kwiv; kan to prese, sonn laklos larzan; kan ena problem serye, sonn laklos lor; me sa laklos diaman la, to tande, zame-zame sone, nek ler ena gran-gran maler". Sa zenn fam la ki ti bien kontan so mari dir: "Bon! mo va fer sa ki to ole." Lerla zot de ti bien anbrase, apre sa mari ti al dan travay.

Ler zenn fam la ti tousel dan lakaz e li ti finn fini fer so louvraz, li ti koumans plin. Letan ti pe mars tro dousman. Ler li ti nepli kapav tini, li ti sonn laklos kwiv. So mari ti vini, li ti dir li, "Me ki ena don?" "Nanye, mo ti anouye tousel." Mari ti sakouy latet. "E twa, piti, napa bon deranz dimoun dan so louvraz".

Soley ti ancor dan mitan, mari ti retourn dan karo.

Landime, fam la ti sonn ancor laklos kwiv. Nanye pa vini; li ti sonn laklos larzan. Mari ti tann laklos larzan la, li ti galoupe mem, kikfwa so fam ti gagn kiksoz prese pou dir li. "Ala mo la, ki to bizin?" "Nanye; mo ti anouye tousel." "To fer fars, hen? Les dimoun travay." Li ti retourn dan so louvraz. Trwaziem zour, laklos kwiv sone: nanye pa vini: laklos larzan sone, nanye; laklos lor sone ... mari ti tann laklos lor, li ti kit louvraz, li ti taye mem, pangar so fam ti malad. "Ki to gagne, koze, ki to gagne?" "Nanye; mo ti anouye tousel." Mari, mo dir ou, napa dir nanye; li ti pez so sapo, li ti tourn ledou, li ti ale.

Katriyem zour, deng! deng! laklos kwiv sone: nanye. Dang! dang! laklos larzan sone, nanye pa bouze. Dong! dong! dong! laklos lor, nanye pa vini. Bzinn! Bzinn! Bzinn! laklos diaman! Mari ti sot anler: "Maler dan lakaz!" Li ti vane, li ti boure mem, li ti ariv lakaz, li ti fonce, "Napa per, ala mo la, mo fam! Napa per, ala mo la!" Fam nek riye: "Me ki to ena don? Koumadir to fou; ki to kwar? Dife dan lakaz? Nanye isi; mwamem ki ti anouye tousel." So mari labous amer; manman! napa apel ankoler sa. Li ti chombo li dan so de lame, li ti sakouy li: "Malerez, malerez! To finn met mofinn lor twa; gran-gran maler pou arive, to gete!" Li ti asiz lor kes, latet dan so lame; li ti mazine.

Sipa de mwa, sipa trwa mwa ti pase. Enn zour, sa fam la ti pe asize lor so nat dan so lasam, ape manz vavang. Ala enn kou li ti tourn latet, li ti trouv enn gran zaimo dibout dan laport. Li ti gagn per, li ti sonn laklos kwiv. Zaimo la ti rantre, li ti mont lor nat; fam ti sonn laklos larzan. Sa ti enn loulou; li ti asiz akot sa malerez la, li ti get li; fam ti sonn laklos lor. Loulou ti fixe li, li ti fons lor li, ti kriye ar li: "Mo ole manz twa!" Pov fam la ti vinn fol; li ti sov lot bout lasam, li ti sonn laklos diaman. Loulou ti swiv li; zot ti vir-vir otour latab, zot ti devir sez; fam la li ti bon sone, personn napa ti vini: loulou ti chombo li, aval li.

Aswar, kan ti finn fini latas, mari ti retourn dan so lakaz. Li ti rantre, li ti trouv tou sa dezord la, sez savire, latab savire, tou laklos lakord kase, li ti gagn enn doutans sipa maler ti finn arive; li ti apel so fam, li ti apele, li ti apele, fam napa ti reponn. Li ti sorti dan lakour, li ti rode, li ti kriye ... nanye! Li ti asiz lor enn gro ros, li ti plore: "Mo fam finn perdi! Mo fam finn perdi!"

Sa lanwit la, kouma li ti pe dormi, li ti tann koumadir enn lera grat-grat vetiver dan fetaz; li ti ekoute. Sa ti par deor, lor lakaz. Li ti sorti, li ti gete; me ti dan marenwar, li napa ti trouv nanye. Kouma li ti pe reflesi, li ti tann enn lavwa ki koze: "Mwa sa".

"Ki twa?" "To kamarad zwazo payanke". Ti ena sipa de trwa banane ki sa garson la, enn zour kouma li ti ape rod gouyav dan montagn, ti anpes enn zako manz dizef sa payanke la dan ranpar. "Mwa sa; mo kone akot to fam ete; kan to ole trouv li, swiv mwa, napa ena letan pou perdi." "Me kouma mo pou kapav swiv twa dan nwar-nwar." "Mo pou anvol anba-anba; mo lekor blan net, mo lezel blan net; vinn enn fwa, napa ena letan pou koze aster."

Zwazo ti anvole, garson ti swiv li. Zot ti ale, zot ale, zot ti ariv dan bor enn gran-gran fose. Sa fose la mem ki ti servi balizaz pou pei loulou ek pei dimoun. Payanke aret anvole, li ti poz lor enn pie bwadnat, li ti dir garson la: "Isi mem! nou bizin aspere; taler tou loulou pou pas dan fon sa fose la, to va trouv seki finn kokin to fam."

Mari ti asize, res trankil, gete, gete. Bon moman li ti la: ta, ta, ta, ta, ta, enn loulou ti vini. "Twa ki finn pran mo fam?" "Houn, whoun!" Payanke dir: "Napa li, sa; les li pase." Enn lot loulou vini. "Napa li, les li pase." Loulou pase, loulou pase, loulou pase. Ala enn kou payanke kriye: "Ala li la, limem sa, get so vant." Ti enn gro loulou nwar, lizie kouma dife, vant kouma barik. Garson la lev ar li, payanke sot lor so latet, bate, pike, pile; loulou per zot touy li, li ti fer enn zefor, li rann sa fam la. Mari kontan! Kouma li ti pe anbras so fam, loulou ti dir zot: "Asterla diaman nepli pou trouve bonavini lor later; pou gagne, va oblize fouy dan fon mem."

Akoz samem diaman finn vinn rar, e pou gagn nek tipti bout mem, madam oblize donn boukou-boukou lor ek larzan.

17. SET KOUZIN EK SET KOUZINN

Ti ena enn fwa enn loulou ki ti kontan manz ti zanfan. Dan sa pei la ti ena set garson ki ti ena set kouzinn, ek sakenn ti kontan enn. Ala enn zour sa loulou la ti trouv tifi ki ti kontan pli tipti garson, ape rod lagrin bred gandol lor enn miray lantouraz dan lari. Li dir li, "Mo zanfan, ki ou ape fer tousel dan lari? Ou napa per lisien, ou napa per loulou?" Tifi la ti dir li, "Non misie; mo ape kas lagrin gandol pou mo gran ser. Zot dir mwa zot bizin sa pou zot fer lank rouz pou ekrir anrouz dan kaye."

Ala loulou ti dir li, "Dan mo lakaz ki ena plin gandol, plin raket, plin mirt, tou seki bizin pou fer bon lank rouz! Vinn sers ar to ser, zot kapav pran otan ki zot kontan." Loulou ti ale; tifi ti dir sa ar so ser. Zanfan zame gagn per, zot napa konn danze. Lelandime, zot tou ti ole al lakaz loulou. Pli tipti garson, ki ti apel Tipouse, ti tann sa, li ti dir zot, "Eh ou! pangar sa dimoun la enn loulou, wi! napa ale, zanfan!" "Tomem ki enn zanfan, enn kapon, enn zako!" Zot ti pous li, zot ti ale.

Lelandime gramatin, Tipouse ti retourn lakaz so kouzinn; lakaz ti vid. Li ti kriye, personn pa ti reponn. Li ti rod-rode pangar zot ti pe zwe kouk ar li; li napa ti trouv nanye! Li ti koumans plore, li ti dir, "Mo ti kone sa enn lakaz loulou! Loulou la pou manz zot si mo pa trouv enn manier anpes li!"

Li ti galoupe, al so lakaz, li ti rakont sa so frer; zot ti kouma mous dimiel dan lafime: "Ki pou fer, Tipouse? Ki pou fer, Tipouse?" Tipouse ti asiz anba; li ti mazine. Enn kou li ti leve, li ti dir zot, "Napa bizin per; nou va al lakaz sa loulou la, nou va touy li, nou liber nou set kouzinn!"

Letansa, sa set tifi la ti finn ariv lakaz loulou: bel-bel lakaz, bel-bel zardin, tou kalite zarb, tou kalite fler! Zot ti promne, zot ti kas tou saki zot ti kontan. Pli tar, zot zip ti plin, zot ti ole ale: laport ferme! Zot ti bat laport, zot ti kriye, zot ti apele: personn pa ti vini. Zot ti koumans gagn per, zot ti koumans plore: ala enn kou tou lakaz ti alime an gran, enn bann loulou ti sorti, ti chombo zot, ti amenn zot dan lakaz, ferm zot dan godon.

Letansa Tipouse ti galoupe, al laboutik; li ti aste poson sale ar douri, li ti fer enn pake, li ti retourn lakaz, li ti dir ar so frer: "Anou ale, vouzot! Napa ena letan pou perdi." Zot ti marse, zot ti marse; ala zot zwenn enn saret ek enn ti bourik. Tipouse ti dir zot: "Kan nou gagn saret la nou napa pou fatigue." Saret la ti pou enn fay-fay malbar marsan disab; zot ti pous li, zot ti zet disab, zot ti mont dan saret. Bourik ti marse, marse, marse. Ala zot tou ti gagn fin; me nek Tipouse tousel ki ti gagn bon morso douri ar poson sale. Li ti dir zot: "Mo va donn zot tou manze, me mo fer enn kondision: mwa ki sef; tou saki mo komann zot fer, zot va fer." Zot tou ti dir wi; Tipouse donn zot manze.

Ala zot ti zwenn enn pie koko dan bor sime. Tipouse aret bourik, li dir zot: "Mo bizin sa pie koko la; koup li, met dan saret." Zot ti koumans sipote: "Kifer? Gran-gran louvraz sa! Koko la li red pou koupe, wi!" Tipouse dir zot: "Mo napa konn sa! Akot mo douri? Akot mo poson? Mo dir zot koupe, met lao saret!" Zot tou labek sote. Zot ti bizin desann, koup pie koko, sarz lao saret ar so koko. Zot ti ale, zot ti ale; ala zot ti zwenn enn kwizinie ki ti pe kwi zanbon dan enn gran marmit divan laport so lakwizinn. Tipouse ti aret bourik, li ti dir zot: "Mo bizin sa mama marmit la; al pran li, met dan saret." Zot ti koumans ankor proteste: "Kifer marmit? Zame kouzinie pou donn li? " Tipouse nek reponn: "Akot li mo douri? Akot li mo poson! Al sers marmit la!"

Zot ti oblize desann, aranz zafer ar kouzinie, pran marmit, met li dan saret. Zot ti ale, zot ti ale; lakaz loulou napa ti lwin aster. Ala zot zwenn enn vie blan ki ti mars ar enn fizi dan so lame, ar enn laponp lao so ledou. Tipouse ti aret ankor bourik, li ti dir ar so frer: "Samem dernie kiksoz mo bizin: sa fizi la ek sa laponp la. Al pran; met dan saret." Sa voyaz la zot napa ole mem: pangar vie bolom la pet zot enn kout fizi. Tipouse ti ankoler: li ti tir so kouto, li ti kriye zot: "Amenn vant: mo tir mo douri ar mo poson sale!" Zot tou nek sot anba saret; zot kouri ar sa vie bolom la, kikfwa zot anbet-anbet li, zot ti pran fizi ek laponp, zot ti met dan saret, zot ti ale.

Afors mars-marse ala zot ti ariv lakaz loulou. Bourik kontan, wi! Saret la ti lour ar tou sa kiksoz ki ti ladan la. Laport lari ti ferme. Tipouse ti pas dan baro, ti ouver laport angran, ti fer rant so saret. Lakaz ti ouver, Tipouse tou sel ti rantre, li ti kit so frer deor dan saret. Tou bann loulou ti dan salon: zot ti pe danse, sante; Tipouse ti ekoute, zot tou ti pe sante: "Dime zot va gra, nou va manz zot! Dime zot va gra, nou va manz zot!" Li ti les loulou fer zot vakarm, li ti rod-rod partou-partou dan tou lakaz. Kouma li ti ariv akot godon, li ti tann dimoun ape plore ladan. Lakle ti lao laport; li ti ouver enn kou: samemsa! So set kouzinn ti sot lao li, anbras li, ser so likou. Tipouse pous-pous zot, li ti dir zot: "Res trarikil, don! Napa letan pou anbrase aster. Zot bizin pare pou sove: taler mo va apel zot." Li ti retourn dan lakour, li ti pran so frer, li ti amenn zot dousman-dousman dan godon ar so kouzinn, li ti dir zot: "Napa fer tapaz, ekout bien. Taler mo pou tir enn kout fizi; sito zot tann kout fizi la, zot tou ansam larg enn gele; tape, kogne, bat laport, fer tapaz; samem ki mo komann zot, sa manier la ki mo pou sov zot lavi."

Tipouse ti retourn dan lakour; li ti pran labrid bourik, li ti fer li mont anba lavarang ar saret, li ti fons dan vestibil, li ti bar laport salon. Loulou ti trouv li, li ti dir ar so kamarad: "Ala ankor enn lot pou nou manze!" Me Tipouse napa ti gagn per. Li ti tini fizi dan so lame, li ti dir loulou: "Napa sey bouze: tou lakaz plin ar mo solda. Me mo ole regle zafer ar twa; to kamarad mem ki va ziz nou, zotmem ki pou deside ki pli fame, sipa twa, sipa mwa." Loulou ar tou loulou nek dir: "Wi! Wi! Anou gete!" Tipouse ti dir loulou: "Mo les tomem koumanse." Loulou ti koumanse. Li ti dir Tipouse:

"Anou gete ki gagn pli gro vant. Ala pou mwa." Li ti montre so vant: napa enn vant sa; enn barik! Tipouse ti nek ranvers saret; li dibout dan saret, so latet tousel ti depase; li ti dir: "Get saki pou mwa!" Tou loulou ti bizin kriye: "Vant Tipouse pli gro! Vant Tipouse pli gro!" Loulou ti ankoler. Li ti dir: "Aben! Anou gete ki gagn pli gro latet." Loulou ti tir sapo, li ti montre so latet: enn ziromon! Tipouse pez marmit zanbon, li ti met li lao so latet; tou loulou ti oblize kriye: "Pou Tipouse pli gro! pou Tipouse pli gro!" Loulou vinn bet. Li ti dir: "Anou gete ki gagn pli gro tete. Li ti ouver enn kou so simiz: so tete loulou ti de gargoulet! Tipouse pran de koko; li met anba so simiz lao so lestoma: "Tete Tipouse pli gro! Tete Tipouse pli gro!" Loulou ti firye. Sa kou la li ti dir: "Aben! Anou gete ki va kriye pli for." Loulou ti larg enn gele: vit lakaz tranble! Tipouse napa ti rod divan deryer; li ti bat so bourik. Bourik ti frons nene, ti alonz ledan: "hihan! hihan! hihan!" Tou loulou riye: "Bien sir, bien sir ki Tipouse ki kapav gele pli for!" Me loulou napa ti riye, li. Li ti deboutonn kilot, li ti dir: "Sa voyaz la nou pou gete ki kapab rann pli boukou dilo." Loulou vide mem: li ti ranpli tou vaz, tou gamel, tou kivet, tou seo. Ki Tipouse fer? Li aranz so laponp, li ponpe, ponpe, ponpe - e - e - e: lakaz koumans plin ar dilo. Tou loulou mem ki oblize aret li pou zot napa nwaye! Kanmem loulou mouye, li ti bizin res sek. Tipouse dir loulou: "Eh twa! Ankor de kou tousel! Kan sa de kou la mwa ki kas twa ankor, to zafer zize mem." Loulou ti koumans per; li ti kras koton. Me li ti bizin sey ankor, li ti dir: "Mo parye ki mo lake pli long ki saki pou twa." Loulou ti tir so lake: lake la long, long e gro, gro kouma enn brankar saret! Me Tipouse napa anpenn. Li ti amar sa pie koko la ar li par deryer; li dir zot: "Mizir nou de lake; mizir zis!" Napa lapenn pou mizire, pie koko pli long ki brankar saret. Tipouse dir ar loulou: "Ah twa, piti to mama! Sa to dernie kou, wi; mo prev'ni twa ankor enn fwa: mazinn bien!"

Sa kou la, loulou ti per mem, mo dir ou. Dan so lafreyer la, li ti santi so vant koumans brouy-brouy ar dilo; kouma dir grenouy plin ladan. Li ti dir Tipouse "Aben! Anou gete ki kapav kas enn pete pli for!" Loulou tap so vant enn kou. Manman! Napa 'pel enn loder mazizi ar enn tapaz, sa! Saret kile: li roul de tour larou; bourik mem ti onte.

Tipouse ti sot anler afors li ti ankoler. Li ti dir loulou: "Kouma, koson! kouma malprop! kouma, malelve! Sa, enn kiksoz pou fer divan enn dimoun kouma mwa, koson!" Tipouse pez so fizi, li viz loulou, li pez gaset: boum! loulou anba, li vir kay, li mor mem. Kouma zot antann kout fizi la, frer Tipouse ar so kouzinn koumans enn vakarm, tape, bat laport, savir meb, gele; loulou ti tann sa, zot kwar solda; zot tou sot lafnet, pike, balie, boure mem.

Ala Tipouse ti vinn met lakaz loulou ar tou sa ki ladan, meb, lasiet, kouver, piano dan salon, bon divin dan lakav, bon linz dan larmwar, tou saki bizin. Li pran lasam loulou pou li: li donn so frer sakenn so lasam ar enn kabine. Zot tou ti marye mem zour. Napa apel enn gran dine, sa! Tou dimoun ti invite: vie bolom ki ti pret Tipouse so fizi ek laponp, kwizinie ki ti donn marmit zanbon, ziska sa fay misie marsan disab ki ti les pran so saret ek so bourik.

Mwa osi mo ti ole rant dan lakwizinn pou gagn morso manze; zot ti flank mwa enn koutpie, zot ti fer mwa tom isi pou rakont zot sa zistwar la.

18. ZISTWAR MARIE-ZOZEF

Ti ena enn fwa enn vie-vie bonom, personn napa ti kone ki laz li ti gagne. Enn zour Marie-Zozef ti al lapès tektek anba larivier, li ti trouv sa vie bonom la ape lapès bigorno. Marie-Zozef ti dir li: "Bonzour, granpapa, kouma ou sava?" Bonom la ti get li bien apre sa li ti dir li: "Parye, mo kamarad, to napa kapab dir mwa ki laz mo ena?" "Mo napa kone; me ou gagn ler bien vie." "To get sa bigorno la, sa krab la, sa angi la? Si dan de zour to napa dir mwa ki laz ki mo ena, mo anvoy twa ar zot. Marie-Zozef ti gagn per; li ti ole anbet sa bonom la, li ti koumans koz bagou; me vie bonom la ti malin, li ti dir bonzour, li ale.

Ala Marie-Zozef ti sagrin. Ler li ti ariv dan so lakaz, li napa kapab manze. So fam ti dimann li kifer li napa manze, ki li gagne; Marie-Zozef napa ti reponn nanye, li ti bes so latet. So fam ti anbet-anbet li, ala li ti dir so fam: "To napa kone mo ti trouv enn bie bonom ki ti ape lapès bigorno anba larivier; li ti dir mwa si dan de zour mo napa dir li ki laz li ena, li pou touy mwa." So fam ti dir li: "Napa bizin sagrin; manze; mo va dir twa kouma to a fer pou konn laz sa vie bonom la." Ala kan Marie-Zozef ti fini manze, so fam ti dir li: "Dime, al aste enn sak ti plim, de long banbou, ek enn lazard siro melas". Landime bomatin Marie-Zozef ti al bazar, li ti aste tou saki so fam ti dir li. Ariv dan so lakaz so fam ti tir tou so linz lao so lekor, vid siro melas ar li, roul li dan sak ti plim; li ti pran sa de banbou la, li ti met enn lake ar li: ala Marie-Zozef ti finn vinn kouma enn tig zour gounn. Asterla so fam ti dir li: "Zis midi, sa vie bonom la dormi lao enn ros bor larivier; al dousman, sot enn kou lao li." Marie-Zozef ti sitan kontan, mo dir ou, ki li ti anbras so fam.

Ariv anba larivier, li ti trouv sa vie bonom la ape dormi. So leker sote; li ti fons enn kou lao vie bonom la. Bonom la ti lev ansotan; li ti get Marie-Zozef; li ti karki so lizie, li dir: "Mo ena mil banane, me zame mo ti get enn dimoun ar plim ek lake!" Marie-Zozef ti nek sove mem, galoupe, ariv lakaz, chombo so fam, ti anbras li ankò: "Gran mersi, mo fam, twa-mem ki finn sov mo lavi; Bondie va soulaz twa." Ala zot de bien kontan.

Lelandime, Marie-Zozef ti sanze, li ti al larivier, li ti trouv sa vie bonom la ki ti ape asper li: "Bonzour, mo garson; Aben! To kone ki laz ki mo ena?" "Bonzour, granpapa; ou sava bien? Me zame ou ti tay ou labarb don?" Me vie bonom la sot lao Marie-Zozef: "Bon bagou sap lavi, me napa ar mwa, mo garson. Ki laz mo ena? Koze, mo tande." "Mil banane, granpapa." Vie bonom la ti gaga, ti res sek: "Me kouma to ti fer pou konn mo laz don?" Marie-Zozef ti rakont li sa ki so fam ti dir li fer.

Aswar vie bonom la ti donn enn gran dine lakaz Marie-Zozef.

"E ou, zanfan, finn ler pou dormi, wi! pangar korn pouse."

19. ZISTWAR BONNFAM EK VOLER

Ti ena enn fwa set voler ki ti al kokin lakaz enn bonnfam. Bonnfam la ti tann voler vini, ti ouver so laport, ti sove, ti al enn bon distans, ti mont lao enn gran pie zarb. Li ti dir: "Kan voler pase, mo va trouve akot zot ale." Voler ti rant dan lakaz, kokin tou saki ena, larzan, linz, tou kiksoz. Zot sorti ar pake. Ala zot ti pas dan mem sime akot bonnfam ti pase, zot ariv akot sa pie la. Enn dir ar so kamarad: "Anou arete, nou va partaz sa ki nou finn kokin."

Enn ti mont lao pie pou veye pangar dimoun vini. Kouma li ti monte, bonnfam la ti gagn per, li ti kwar li ti vinn touy li. Voler ti trouv bonnfam, li ti dimann li ki li fer la. Bonnfam ti koz ar li: toulde ti koz-koze. Bonnfam ti dir li: "Me ou ena lalang tro long, don! ou koz tro for!" Voler ti dir li: "Me non, mo napa lalang tro long; mo lalang napa pli long ki pou ou." Bonnfam ti dir li: "Anou mizire." Ala toulde met lalang ansam pou mizire. Bonnfam ti mord enn kou, li ti koup lalang sa voler la. Voler, ladouler ar li, ti larg brans, savire, tom lao pake linz akot so kamarad. Zot dir li: "Me ki to gagne, don. Koze." Napa fouti. Li ti nek lev lame anler lao pie: "Houhah! Houhahouah!!" Zot tou lafreyer ar zot, ti pik enn taye, mo dir ou, kit linz, kit pake, tou saki zot ti finn kokin.

Kan zot ti lwin, bonnfam ti desann, ti pran tou so zefe; li ti retourn dan so lakaz. Li pa ti kapav tini so riye!

20. ZISTWAR TRANKIL EK BRIGAN

Ti ena enn fwa enn lerwa ki ti finn gagn enn ti garson. Me ler piti la ti sorti dan vant so mama, kouma so figir ti brigan mem, so papa ti apel li Brigán. De trwa banane ti pase, larenn ti akous enn lot garson. Me kouma figir sa segon piti la ti dous-dous mem, so papa ti apel li Trankil. Amizir sa de zanfan la ti vinn gran, saki ti apel Brigán ti brigán mem. Papa ek mama napa ti kone ki zot va fer ar li. Me Trankil ti enn piti dimiel. Tou saki ti dir li, li ti ekoute; tou saki ti komann li fer, li ti fer. Domaz li ti inpe bet-bet e gnan-gnan.

Zot papa ti bien kontan lasas. Enn zour kouma li ti pou al lasas dan enn lot pei, li ti fer apel Brigán ar Trankil, li ti dir zot: "Ekoute, mo zanfan! Zot ase gran aster pou koumans travay; mo pou al enn lot pei, mo ole donn sakenn so louvraz. Twa, Brigán, kouma to pli vie, twa mem ki va okip bitasion. Fer bien travay dimoun; netoye, netoye mem: ler mo retourne, mo napa ole trouv enn lerb, enn lapay! Twa, Trankil, kouma to pli zenn, mo met dan to lame tou zafer lakaz. To kone to mama napa tarde pou akouse, e ziman ousi pou gagn piti. Vey bien ki lasam napa kouran der, ki lili bien bon; fer touy poul, donn li bouyon; lalitier bizin touzour fre e fer palfrenie sof dilo dison inpe so pou donn li bwar. Zot tande? Ale!" Lerwa ti parti. Landime gran bomatin Brigán al bitasion. Li fer apel tou dimoun, li dir zot: "E zot! Zot kone ki mwamem ki met aster. Kan mo donn lord fer kiksoz, atansion!" Li ti rant dan enn karo maniok, li ti trouv fey maniok finn tonbe, li apel komander: "E ou! Koumsa ki travay! Mo napa ole enn fey lao later, fer balie." "Me, misie, zame ou papa ti okip sa! Li fer tir lerb, me kifer balie fey? Maniok mem ki donn fey: ler tire, lot tonbe." "Mo finn koze! Mo napa ole enn fey lao later! Kan maniok ki donn fey, ras maniok! Rase, rase mem! Mo ole mo karo prop!" Komander sey koz ankor. Brigán tom lao li, asom li. Bizin aras maniok, balie tou, les later prop. Brigán ti retourn dan lakour, li ti rant dan poulaye. Li trouv may fane par ter; li dimann gardien ki sa salte la? Gardien dir li finn fann may pou poul manze; sa, larestan. Brigán fer balie. Li trouv lapay anba poul ki ape kouve; li ankoler ar gardien: "Koumsa to louvraz prop! Kan mo trouv ankor enn bout lapay isi, mo kas to lagel! Tir lapay, zete, balie!" Gardien ti per: li tir tou lapay anba poul. Dizef kouve ti vinn fre, zot gate, enn kase. Ler Brigán santi sa loder santi pi la, so ankoler leve mem: "Me ki sa linfeksion la, don!"

Gardien ti dir li enn dizef gate finn 'klate, li ti fer tir tou dizef, zete, balie. Lakaz poul prop mem, mo dir ou. Samem so manier Brigán travay. Dan tou sa mama bitasion la napli ena enn plantaz: napli ena enn pie maniok, napli ena enn pie batat, napli ena enn pie kann, napli ena enn pie may, tou finn arase, tou finn balie. Partou later prop mem, mo dir ou!

Trankil, li, ti touzour res dan lakour. Ala so mama ti akous enn tifi; ziman ti donn enn ti ziman. Trankil ti fer tou saki bizin. Brigán ariv dan lakour. Li trouv tou saki Trankil ape fer; li ankoler ar li, li dir li: "E twa! Trankil! Koumsa mem to travay. Koumsa mem to ekout lord papa! Bonarien, va!" Li apel tou domestik: li fer tir so mama dan lili, amenn lekiri, met lao litier; tir ziman dan lekiri, amenn dan lasam, met lao lili. Li fors so mama bwar dilo dison bouyant; li fer bour bouyon poul ar ziman. Sipa de zour, sipa trwa zour, mama mor, ziman ti mor.

Trankil nek plore, plore; me ki li a fer? Li ti tro per Brigán. Li ti asper lanwit; kan fer sikour-sikour mem e tou dimoun dormi, li ouver laport lakaz dousman, li sove. Ti dan marenwar. Trankil marse, marse; me lalinn napa, li tronp sime, li perdi. Ala li ariv dan gran bwa. Kouma li get-gete, li trouv enn ti laklarte damilie zarb; ti lakaz enn vie-vie granmama ki, lontan, ti gardien lezwa lakaz lerwa. Trankil bat laport; bonnfam ouver, dimann li ki li ole. Trankil rakont li tou zistwar. Bonnfam dir li:

"Rantre, Misie Trankil. Mo konn ou bien, wi! ler mo ti zenn, lontan mo ti travay ar ou papa ar ou mama. Tou kiksoz dan mo ti lakaz pou ou, bonker."

Bonnfam donn li de trwa batat griye: Trankil manze; bonnfam pran nat, alonz li dan kwin lasam, Trankil dormi.

Dimans ti pase, lindi ti vini. Gran bomatin Brigian napa tann sonn laklos pou apel dimoun dan louvraz. Li sot anba lili, li pez baton, li mem al sone. Personn pa ti vini. Brigian anraze. Li sakouy so baton, li al dan kan. Tou laport lakaz ouver: partou finn lev pake; tou lakaz vid. Afors Brigian finn fer zot lamizer, tou zans bitasion finn sove: Brigian tousel. Personn pou tir so dilo, personn pou pil so douri, personn pou plis so bred, personn pou kwi so manze. Ki li a fer? Li ousi oblize ale.

Brigian ti marse, marse; ala li ariv dan bwa. Kouma lannwit vinn nwar mem, li ti trouv enn laklarte. Sa ti lakaz vie granmama akot Trankil ti ete; Brigian ti pous laport, li rantre. Bonnfam ar Trankil sezi! Brigian dir zot: "Mo fin, mo lase: donn mwa manze; donn mwa enn lili." Bonnfam per akoz li ti konn Brigian depi lontan. Li donn li morso maniok, li dir li: "Samem mo ena pou donn ou, Misie! Mo enn pov vie dimoun." Brigian manze: "Mo finn dir ou mo lase: akot lili?" "A! Misie! Mo tro pov gagn lili dan mo lakaz: gete oumem. Kan ou kontan, mo tal enn nat pou ou: me pangar ou napa kapab dormi ar pis: ou zenn, ou lapo tann, zot va kit mwa pou mont ar ou." "Ase koze! Donn nat."

Brigian ti alonze: pis ar li, manz so disan, bril li kouma enn laflam dife. Li diboute, li sakouy so lekor, li alonz ankor, pis retourne, tom kouma lapli batan lao li. Sakoula Brigian kime mem! Li pez enn tizon anba lasann, li souffle, li fer laflam leve, li bour dife dan lapay lakaz. Pov ti lakaz la ti tou an fatak ek vetiver; enn kou mem li flanbe angran. Bonnfam plore, sov dan bwa ar Trankil.

Brigian ti marse, marse; li ariv dan enn lot pei akot Gouverner ti rod solda pou lager. Brigian angaze, trant pias par mwa. Li al lager. Kouma li pa per nanye, li nek tape, tape mem, vitman li vinn zofisie. Me napa apel enn bann lamizer li fer so solda! Koutpwin, koutpie, kout baton, li ronfle zot bonavini. Tou dimoun ay li. Enn zour, kouma Brigian ti pe sey enn fizi li 'klat dan so lame, lapoud sot dan so figir, bous so lizie. Tou solda kit li lamem, vane. Li lav so lizie, lave, lave: a ouah! lizie bouse mem. Nek enn kote ki kapav trouv morso-morso kiksoz ki gro-gro oubien kler-klar. Brigian ti tousel, damilie enn lot pei li napa kone. Li kas enn baton, li oblize mars antatan; li mizer, me mizer ziska napa bon! Afors marse, marse, li ti finn ariv ankor enn lot pei. Enn zour, kouma li ti pe tat-tat so sime, li ti zwenn enn dimoun. Dimounn la ti Trankil. Trankil get li, get li! Li gagn ladoutans ki sa fay malere la so frer Brigian mem sa. Li fer li koze; lavwa Brigian mem! Lavwa so frer! Trankil bonker. Li anbras Brigian, li plor ar li, li dir li koumsa: "Mo frer, Bondie finn soulaz twa! Mwamem Trankil; mwamem to ti frer! Mo sir to lamizer finn fer twa vinn bon aster: vinn lakaz; mo va donn twa tou saki to bizin: to napa pou mank nanye aster."

Fo ou kone ki Trankil ti finn marye ar enn tifi lerwa. So lakaz ti ris mem, enn lakaz manz pizon, mo dir ou! Trankil amenn Brigian ar so madam, li dir li: "Mo fam, ala mo frer; mo gran frer ki finn vinn mizer akoz li finn perdi lizie; nou bizin pran li dan nou lakaz, abiy li, nourli li, swegn li. Kouma mo kone ki ou kontan mwa, mo kone ki ou va kontan li: mo donn li ou dan ou lame." Trankil ar so madam bon mem pou Brigian: donn li linz, donn li soulie, donn li sapo, tou saki li bizin, tou saki li anvi. Brigian nanye pou fer, nek manze, bwar, dormi. Me amizir ki li vinn gra, ki so lafors retourn ar li, li anouy-anouye dan lakaz: so gandia koumans lev ankor. Li sitan move, li fer sitan brigandaz ki larenn oblize lase ar li! Li dir ar so mari: "To frer enn tro move dimoun, move kouma enn zanimo! Mo napli ole gard li dan mo lakaz, pous li." Trankil koz-koz dousman ar so madam: "Napa ankoler, mo fam! Les nou asper ankor morso, mo dir twa! So fouka la ki finn leve! Kikfwa taler la mem li pou tonbe! Li va vinn ankor bon, mo dir twa."

Ah-ouah! Napli kapav tini ar Brigant: tan pli li ale, tan pli li move; li kouma enn lisien anraze mem... Sa fwa la larenn napa ole ekout nanye, apel domestik, fer zet li deor. Leker Trankil brile. "Enn pov malere ki napa trouv kler! Kan mo les li tousel, bien sir li va mor mizer! Vomie mo swiv li." Ala li zwenn Brigant lao gran sime; zot de al ansam. Kouma zot marse la, zot gagn aswar dan sime. Ala zot ariv divan enn bel gran lakaz ki alime partou-partou. Zot rantre. Sa ti lakaz enn lerwa. Lerwa la get figir Trankil ar Brigant; li kone ki sa napa dimoun bonavini; li koz polites ar zot, li fer zot dine, fim bon sirout, bwar laliker. Apre sa li dir domestik amenn zot dan lasam akot finn aranz de lili pou zot dormi. Trankil kontan; li dir bonswar lerwa, gran mersi ou bonte; zot ale.

Ti enn bel-bel lasam mem ar tou saki bizin ladan, gran lili, bon matla, bon kouvertir. Me so klwazon lasam la napa dibwa, napa plans: depi an-o, depi anba tout klwazon nek enn gran-gran laglas mem. Ala, kouma zot koumans dormi, lera grat-grate dan klwazon akot lili Brigant. Brigant tap-tape, pous-pous zot; zot ale. Brigant vir so lekor lao lili, li koumans dormi ankor, lera retourne; zot sote, zot galoupe, zot danse, mo kwar kikfwa zot ape donn bal: napa mwayin dormi ar zot. Brigant dibout enn kou! So koler finn leve. Li rod kiksoz pou bat lera; li trouv enn bout fer-de-pie longer aprosan, li pez li, li tom lao lera dan klwazon, li briz tou sa laglas la an mil morso. Trankil kriye avek Brigant: "Ah Bondie, mo frer! Ki to finn fer! Kan dime bomatin lerwa trouv tou sa dega la, li va ankoler ar nou, li va touy nou! Vomie nou ale." Li pran lame Brigant, li desann leskalie, li ouver dousman-dousman laport; ala zot dan lakour. Trankil vir-vire; me partou lakour bare ar gran-gran miray, e an-o miray fer pwint! Ki zot va fer?

Ala kouma zot ti pe rode la, zot zwenn enn torti. Torti dimann zot kifer zot vir-vire koumsa aswar dan lakour olie dormi dan lili. Trankil rakont li tou sa ki finn pase la. Torti ekout sa, li dir zot: "Napa bizin per, zanfan! Sivre mwa, zot va gete." Torti la ti enn gran sorsie. Ala zot ariv dan fon lakour akot lamiray; torti nek tous lamiray ar so latet: lamiray la fann an de, zot sorti. Aster la torti dir zot: "Vinn ar mwa; mo va montre zot enn sime akot person napa va kapab swiv nou, akoz li va bouse deryer nou ledo amizir nou avanse."

Zot marse, zot marse; deryer zot ala gran-gran zarb pouse, amar partou ar laliann, nate mem. Napli ena sime. Gran bomatin kok ti sante, zot ti finn ariv damilie laplenn. Torti ti dir zot: "Mo zanfan! Al ramas de pake dibwa sek. Mo fre, mo lase: mo bizin alim enn ti dife pou sof mo lekor e dormi enn ti moman." Trankil al rod dibwa, Brigant asize. Ler dibwa amene, torti frot frot de ti morso ansam, alim dife; li alonz so lekor dan bor dife, li dormi. Ala Brigant gagn fin. Li mazine, laviann torti bon pou manze, wi! Li pez enn mama ros, li vinn dousman-dousman ar torti ki dormi la, li lev ros an-ler, li fwet li lao torti, li touy li! Trankil napa gagn letan aret so lame; li kriye li: "Ah mo frer! enn torti ki finn sov nou lavi!" Brigant nek riye enn move riye, li dir li: "Ki to kwar? Mo va mordefin ler mo gagn enn bon kiksoz pou manze? Sipa mo bet, mwa!" Li pran torti la, li vir so lao anba, li met li dan dife, li kwi li dan so lakok, li manz li. Trankil plore. So leker ti anba ros: "Tro for move linstin koumsa Brigant la!"

Ala soley ti koumans lao, zot diboute, zot ale. Me ki sa espes sime la, don! Partou nek pikan, tourou, gro-gro ros roul anba lipie. Brigant, kouma li napa trouv bien kler, li nek tom-tonbe atoumoman. Li oblize donn lame Trankil. Sime vinn plis move ankor, sak pa zot avanse, zot mank kas likou mem. Mo kwar kikfwa sa enn mofinn ki nam torti la finn met ar zot. Ala enn kou Trankil poz so lipie lao enn ros, ros vire, Trankil ar Brigant tonbe. Terin ti an desandan: zot roule, roule mem; zot tom dan enn gran tourou ki ti fon-fon mem. Zot sey sorti; napa mwayin, partou ranpar apik. Kiafer? Zot asize; Trankil nek pans sa torti la: so leker brile, li plore.

Kouma li ape plore la, li tann kouma dir lezel enn zwazo ki bat-bate. Li gete: ti enn gro zwazo mem. Zwazo vol anron, vol anron, li desann inpe, li poz enn kou lao enn pwint ros damilie ranpar. Zwazo la get-get zot bon morso letan; li ti trouv Trankil plore, plore mem, li dimann li: "Me kifer ou plore, don?" "Gete oumem, Misie zwazo! Mo frer ar mwa nou finn roul dan fon sa gran tourou la. Kouma nou va kapav sorti? Sime napa; nou va oblize mor fin isi mem!" Zwazo ti dir Trankil: "Napa bizin per, napa bizin plore; mo va amenn zot lao; ekout bien saki mo koze. Ala mo desann anba. Kouma mo va vol-vol akot zot, sakenn va chombo enn kote mo lezel, souke mem. Sa moman la mo pou lev anler enn kou; me zot de bizin pou ferm bien zot lizie; kan zot ouver nek ti moman mem, mo sakouy zot, zet zot lao ros, kas zot latet. Zot finn bien tande, pangar bliye!"

Ala zwazo plonz enn kou anvolan ziska dan fon tourou. Kouma li bat-bat lezel akot zot latet, Trankil chombo enn kote lezel, Brigant pez lot kote; zwazo kriye zot enn kou, ferm lizie, e pik anler tou drwat kouma enn ros lanse ar lakord. Kouma zot anler-anler la, Brigant ouver lizie morso morso. Dan lezel sa zwazo la ti ena enn bel bel plim lor ki ti manmani dan soley. Brigant trouv sa plim la; li sanz dousman-dousman plas so lame pou kapav chombo plim la e aras li enn kou, ler zwazo va finn poz zot anba. Zwazo santi lame bouze, li ena enn doutans ... enn kou la li sakouy lezel: lame Trankil ek Brigant glise, zot nek savire depi lao ros, mor mem. Zwazo get zot par ter: nanye bouze. Li pik kote soley kouse, li ale.

Landime bomatin, ala enn kou lerb koumans bouz bouze akote sa de lekor la. Lerb bouz ankor; enn latet sorti, ti latet enn torti. Torti apros ar Brigant, li get-get li; ala torti la riye, so manier enn torti kapav riye. Li kit lekor Brigant, li ariv ar Trankil, li aret riye, li get li. Lontan-lontan li mazine. Enn kou la li ale; li kas trwa fey dan trwa pie lerb, li amenn fey la dan so labous, li retourn ankor ar Trankil. Trankil ti kouse lao ledò, kouma dimoun ki dormi labous ouver. Ala torti met sa trwa fey la dan labous Trankil. Trankil enn kou mem ouver so lizie, tir-tir so lebra, li asize. Torti koz ar li: "Ahben, mo garson! Eski to finn ase dormi, oubien somey ankor ar twa?" Trankil pas so lame lao so figir, li gete, li trouv lekor Brigant ki mor lao later akot li: enn kou la li souvini. Kouma li get-get so frer ki mor la, ala li koumans plore. Sa kou la torti dir li: "E twa, Trankil! E twa, mo garson! Ekout bien mo koze! Bon, li bon, me bon ziska bet napa bon! Mwa mem ki ti ouver miray pou sov ou lavi; e Brigant ti touy mwa, ti manz mwa. Me mwa ki konn lev dimoun mor, mo finn retourn ankor dan mo lakok e mo ankor vivan, e mo va vivan sipa de mil banane ankor. Mwamem ki ti zet zot dan tourou; mwamem ki ti anvoy mo zwazo plim dore, akoz mo ti kone ki Brigant ti pou ouver lizie e ti pou kas so latet; mwamem ki fek rann twa to lavi. Ale aster, monwar! Retourn dan to lakaz ar to fam; zame Brigant pou fer zot ankor lamizer. Ale mo dir twa; me rapel bien mo parol: "Bon, li bon; me bon ziska bet napa bon."

Ala Trankil ti ale, li ti ariv so lakaz. So madam ti kontan, so domestik ti kontan, tou gran-gran lerwa ti vinn get li. Trankil ti donn enn gran-gran-gran dine; li ti angaz tou so kamarad. Me domaz zot napa ti ole les mwa rantre pou gete.

21. ZISTWAR ZAKO EK TORTI

Ti ena enn fwa enn Torti ek enn Zako. Torti la ti ena onz piti. Zako la ti enn vakabon. Torti ti al travay. So louvraz fini, li pran so lamone; li aste enn bal douri. Ler li retourn so lakaz, li aret dan bor sime, li met bal douri anba, li al rod dibwa sek. Kouma li retourne, li trouv Zako asiz lao so bal douri; Zako dir li: "E ou! mo komer; gete: mo finn ramas enn bal douri. "Douri la napa pou ou, konper; douri la douri ki mo finn aste pou mo zanfan; mo ti kit li dan bor sime kouma mo rod dibwa sek. Douri la mo douri: rann mwa li."

Zako napa ti ole ekout nanye; li ti dir: "Saki bon ramase, bon garde! Mo napa rann ancor." Torti ti sagrin; me ki li ti kapab fer? Li ti dir Zako: "Aben! konper, vann mwa enn liv: zanfan lakaz napa gagn nanye pou manze." "Napa mwayin, komer! mo douri napa pou vande; al laboutik kamila." "Bon, konper! Enn zour nou va gete." Ala, enn zour, Zako ti pe asiz lao enn brans; so lake ti pe trenn par ter. Torti pase; li trouv lake la, li chombo li, li kriye: "Ala mo finn trouv enn lake zako! Saki bon ramase, bon garde! Mo napa rann ancor." "E ou, komer! ou badine, ou! Mo lake sa!" "Douri lao sime, pou dimoun ki ramas douri la; lake lao sime, pou dimoun ki ramas lake la."

Zako ti ankoler. Li ti tir so lake; torti napa ti large, li swiv lake. Zako tire, torti swiv. Zako amenn tousasa dan tribinal. Ziz ti lao siez. Zako dir li: "Mo ziz! Kondann Torti rann mwa mo lake." Torti dir ziz: "Mo ziz! Kondann Zako rann mwa mo douri." Ziz fer zot koze. Ler li finn konn tou zistwar, li dir Zako: "Akot douri?" Zako riye. Li nek tap so vant: "Ladan, mo ziz!" Ziz apel gard; li dir gard amenn biyo. Gard amenn biyo. Ziz fer gard poz lake Zako lao biyo, koup an de. Apre sa, ziz koze: "Saki bon ramase, bon pou garde. Zako finn ramas enn bal douri lao sime, bal douri pou Zako; Torti finn ramas enn bout lake lao sime, bout lake pou Torti. Me kan Zako ole aste sa bout lake la pou kol ansam so lot morso lake, mo kondann torti vann tou lake ar Zako pou enn bal douri Balam. Asterla mo finn koze: ale!"

22. ZAKO AR ZIRONDEL

Enn fwa konper Zako ar komer Zironde ti fer zasosie pou lev enn ti laboutik sinnwa. Zot ti bizin al sers marsandiz enn lot pei. Ki zot va fer? Afors mazinn-mazine Zako ti trouv enn manier. Li ti al bazar, li ti aste enn gro kokom. Li ti koup li ande, li ti manz enn lamwatie; lot lamwatie li fouye, li tir so trip, li fer enn pirog, li met dan lamer. Ala toul'de rant dan pirog. Zironde pran so lezel pou servi lavwal, Zako pran so lake pou servi pagay. Zot ale.

Damille sime Zako ti fin. Li ti koup enn morso pirog ar so ledan, li ti manze. Zironde dir li: "E twa, konper! to fer fars hin! pangar pirog koule, wi! mwa ki ena lezel mo va kapab anvole, me to pou koul ofon, to kone!" Zako nek riye: "Napa per don, komer! pirog la ti gagn koumadir enn bos par deryer; mo finn dres li." Zot ale, zot ale; zako fin. Li mord ankor dan pirog, kokom koumans donn laband, zako mord lot kote pou aranz so balans, kokom koule, zako koule, zironde anvole. Kouma zako ape bat-bat lebra pou sey naze, mama karang pase. Zako apel li: "E ou, mama; kan ou met mwa ater, mo va donn ou enn sak larzan e gouverner pou donn ou enn ti meday ar riban pou ou lapenn ki ou finn tir enn dimoun dan dilo, koze! ou ole?" Karang bet-bet; li pran zako lao so ledan, li amenn ater.

Ler zako ti finn sakouy so dilo, li dir karang: "Mersi, komer; ou konn naze, wi! Me asper morso; mo al sers ou sak larzan; zafer meday va regle plitar." Karang bave; li res dan bor dilo, zako kouri so lakaz. Zako ti retourne, li ti amenn enn gran-gran sak; dan fon sa sak la li ti finn met trwa kat kas ar enn bann ros plat. Li ti sakouy sak pou ros la avek kas la sonn ansam; li ti rant morso dan dilo, li ti ouver labous sak, li ti dir karang: "Vinn konte." Karang rant dan sak, Zako ferm sak enn kou, leve, amenn ater, pran baton, touy karang. Li oblize tini so vant afors riye: "Ayo, mo mama! kouma poson bet! ayo! larzan ar meday! ayo! les mwa riye!"

Ala zako aster sarz karang lao so ledan, li ti mars dan laplenn, li ti kriye: "Bel-bel karang pou fer kari, bel-bel karang fre pou fer kari!" Li pas divan lakaz enn vie bonnfam ki ti ape diboute dan so laport. "Ou napa bizin karang pou fer kari? "Mo bizin mem; me larzan napa, ki a fer! "Ekoute! kan ou ena bon douri, bon masala, bon piman, nou kapav aranz zafer. Mo pou fourni poson, ou pou fourni tou lot kiksoz; ou fer kari, nou manz ansam." Bonnfam kontan; li ti kwi kari; zako asize, li aspere. Ler kari la koumans kwi, so loder fann dan tou lakaz; zako ouver nene, li bave, li dir bonnfam: "Anou manze aster, li ase kwi, mo santi li dan mo nene. "Napa sa, misie zako, li bizin ankor morso dife; asper tipti moman; mo garson finn al ramas enn pake dibwa, taler mem so ler retourne; nou trwa pou dine ansam." Ler zako kone so kari pou partaz antrwa, so leker brile; napa mwayin sa! Li sorti dan lakour, li mont lao enn gran pie tamarin, li fer sanblan get lwin-lwin dan laplenn, li kriye enn kou: "Ayo! me zot pou touy li! bonnfam! bonnfam! ou piti, sa! me galoupe don! zot ronfle li kout baton! ayo! galoupe, galoupe! zot pou touy li!" Bonnfam tann sa, li sorti enn kou, li vane.

Zako desann dan pie tamarin, li rant dan lakwizinn. Enn ti moman mem li balie tou douri ek tou kari. Me get so move lespri, sa move zako la! li fer so malpropte dan marmit, li met marmit ankor lao dife, li retourn dan pie tamarin. Bonnfam ti ariv dan bout laplenn, li ti zwenn garson; person ar li, so pake dibwa tranquil lao so latet. Bonnfam oblize kone ki sa zako la finn begn ar li; zot de, li ek son garson zot retourn vitman lakaz. Bonnfam rant lakwizinn, marmit touzour dan dife. Li santi enn move loder: "Me karang la napa ti gate!" Li tir marmit, li dekouver li: "Ah bondie senier! mo marmit finn tourn potsam!"

Zot firye, zot rod zako pou touy li; zako dan pie tamarin nek riye. Garson tann li riye, li lev lizie, li trouv li, li kriye li desann. Zako riye pli for: "Pli vomie ou monte,

nou va zwe kouk dan brans!" Me bonnfam la ousi mesanste. Li fer bwi enn gran marmit labre, li pran pinso, li frot frot tou pie tamarin ar sa labre la depi lao ziska anba. Lerla zot alim enn gran-gran dife anba lipie zarb, dife flanbe, zot met dibwa ver ar lapay mouye. Ala zako lao napli kapav tini dan lasaler la, ar lafime ki bril so lizie. Li les glis enn kou so lekor pou desann, li ariv ar labre, so lame tase, so lipie tase, so vant tase. Bonnfam souk so baton pilon, flank li nek enn kou, houn! lerin kase.

Zot ti dekol li, zot ti tir so lapo, zot ti fer enn bon ladob. Mo pase, mo dimann garson la nek enn lezo. Li flank mwa enn koutpie, mo tom isi pou rakont ou sa zistwar la.

23. ZISTWAR ZOVA EK KAYMAN

Bonom Zova enn zour ti al dan so louvraz ar so sak lao so ledò. Ala kouma li ariv dan milie enn gran-gran laplenn, li tann koumadir enn zanfan ape plegne. Bonom Zova ti aret marse, li ekoute, li rode: sa ti enn kayman anba enn pie kasi dan bor sime. Kouma kayman la trouv Bonom Zova vinn akot li, li dir li: "Ayo, bonom, kan ou bonker, soulaz mwa! Mo pou mor taler afors mo lase e mo gagn swaf; mo nepli kapab marse; amenn mwa dan ou sak lao ou ledò, al zet mwa larivier. Bondie kontan kan dimoun sarit malere!" "Me kouma to ole mo amenn twa dan mo sak? Zame to va kapab rant dan sa sak la; to tro gran pou tini ladan." "Mo va aranz mo lekor enn manier ki li va rantre; met sak anba, ouver li, ou va gete."

Bonom Zova ti enn bon dimoun. Li ti met sak anba, li ouver li; kayman roul roul so lekor an-ron kouma enn pake lakord lao pon enn navir, li rant dan sak, li dir Zova: "Abe! Ala mwa dan ou sak, bonom; anou ale." Zova sarz sak lao so ledò, li ariv bor larivier, li zet kayman dan dilo. Ler kayman finn bien bwar, finn bien begn so lekor dan dilo, ala li gagn fin. Bonom Zova ti ape asize pou poz morso akoz li ti lase amenn sa gro pake la lao so ledò; kayman vinn ar li, li dir li enn manier anfoutan: "E ou, bonom, mo gagn fin, wi! Mo kone ki laviann dimoun enn bon-bon manze pou kayman; donn mwa enn kote ou lazam pou mo dez'ne." Zova sezi: "Kouma! Mwa ki fek sov to lavi, to ole manz mwa! To napa onte!" "Ki onte sa? Mo gagn fin, mo trouv bon manze, e mo va onte manz li! Ou kwar koumsa ki kayman bet, bonom?" Kouma zot de ape sipot-sipote la, ala mama poul pase. Zova dir ar kayman: "Aben! anou dimann ar sa mama poul la sipa twa ki gagn rezon oubien mwa." "Aben, si fe! dimann li, nou va gete."

Mama poul ti ekout zot; lerala li ti tourn kot bonom Zova, li ti dir li: "Mo fer dizef, dimoun manze; mo kouv piti, dimoun manze; ler mo vie-vie mem e ki kok napli vinn ar mwa, dimoun touy mwa, met mwa anpandan anba lipie papay pou mo laviann vinn tann, zot kwi mwa 'sam masala, zot fer moulouktani, zot manze. Sipa to kwar mwa ki pou anpes kayman sik twa?" Mama poul ti ale; Zova res sek, kayman riye. Ala vas vinn bwar dilo larivier; Zova apel li, li rakont li zafer. Vas reponn: "Les mwa bwar dilo don, bonom! Mwa ki va anpenn kan kayman manz ou? Mo donn zot dile, zot bwar, zot fer diber, zot fer fromaz; mo gagn piti, zot touye, zot manze; ler mo vie zot touy mwa, tir mo lapo, met sek; tir mo korn, fer kouyer. Les mwa bwar mo dilo, don, bonom!"

Kouma kayman ti pou sot lao bonom Zova, lisien ti pase. Bonom apel li. Ler Lisien finn tann tou zistwar, li dir bonom ar kayman: "Eh zot! zot ole begn ar mwa! Mwa ki va kwar ki sa gran-gran kayman la ti kapav rant dan sa tipti sak la! Asper lisien finn tourn bourik avan sey fer zot fangouni ar mwa! Mo bizin trouv sa dan mo lizie pou mo kapab kwar li. Met sak anba, bonom! To fouti rant dan sa sak la, twa, kayman! Enn gran zanimo leren red kouma banbou?" Zova met sak anba, kayman roul so lekor an ron, li rant dan sak. Lisien dir ar bonom: "Ferm sak enn kou, amar li bien." Zova amar sak. Kayman firye, gele, debate. Zova ek Lisien kit li dan sak; zot ale, zot riye.

Afors afors li ti lager ar sa sak la, kayman ti finn krev li, li sorti enn kou; me bonom ar lisien ti lwen. Kayman mazine kouma li va kapab pas so koler ar zot. Kayman anter so lekor anba labou dan bor larivier, li aspere. Lontan-lontan li la, ala mama poul vinn bwar dilo. Kayman napa bouze. Vas vinn bwar dilo, kayman napa bouze. Tou zanimo vinn bwar dilo, kayman napa bouze. Ala lisien vini: kayman lev enn kou dan milie labou, li chombo lisien par enn lapat. Me lisien mesanste. Kouma li trouv lizie kayman koumadir bouse ar labou la, li nek riye, li dir li: "Eh twa, kayman, to kwar mo lapat ki to finn chombo! Kouma to bet, kayman; me enn ti siko dibwa, sa!"

Kayman 'tone. Li blize ouver labous pou gete; Lisien lofe mem, balie, mo dir ou;
kayman ti res sek.
Sa manier la lisien ti finn trouv mwayin begn ar kayman la ankor enn fwa.

24. ZISTWAR POLIN EK POLINN

Ti ena enn fwa enn ti garson ek enn tifi ki nepli ti ena papa, nepli ti ena mama; ti garson ti apel Polin, tifi ti apel Polinn. Polin ti frer Polinn, Polinn ti ser Polin. Depi zot tipti zot ti touzour ansam, touzour bon kamarad; tou saki Polin gagne li partaz ar Polinn, tou saki Polinn gagne li donn lamwatie Polin. Ziska zot finn vinn gran, zot res toul'de tousel dan lakaz ki zot papa ti kit zot. Enn zour, kouma Polin ti gagn aprosan vin banane koumsa, Polinn dir li: "Mo frer, ala to dan laz aster, fode to marye." "Kifer marye, mo ser? Ki mo bizin al rod enn fam ki nou napa kone? Kikfwa li pou vinn met brouyaz dan nou lakaz: les nou marmit kwi trankil lao nou ti dife!" "Napa koz koumsa, mo frer! Napa ekout sa move bagou zans ki dir enn bon fam difisil pou trouve! Get mwa. Marye, mo dir twa; mo va kontan to fam kouma mo kontan twa, e ler to va gagn bizin pou sorti, to nepli va kit mwa tousel dan lakaz kouma aster, nou va de dimoun pou asper twa. Napa bon enn zenn tifi kouma mwa napa ena enn fam pou res ar li. Marye, mo frer."

Ki Polin ti kapav fer? Li pran enn fam, li marye. Ayaya. Fam la ti apel Lida, e Lida la ti enn lagal. Li zalou Polinn: "Kifer mo mari kontan li? Li so fam, oubien mwa ki so fam? Li ki va mama so piti, oubien mwa ki va mama so piti? So ser, so ser! Kisisa ser? Mwa osi mo ena ser! Mo foupamal!"

Enn zour aswar kouma Polin rant lakaz, olie li anbras Lida premie, li anbras Polinn. Napa 'pel ankoler saki Lida ankoler! Me li napa ole dir nanye, pangar li 'klate. Zot trwa manze, zot al dormi. Polin dormi, Polinn dormi, me Lida napa kapab dormi afors so leker brile; tout lannwit li nek vir-vir lao lili. Landime gran bomatin kok sante Lida galoup lakaz so marenn. So marenn Lida la ti enn vie bonnfam sitan move, sitan move ki dimoun ti apel li bonnfam Laf-labou, akoz so lalang kapav touy dimoun kouma pikan laf dan labou. Kan enn vie bonnfam ole move, napa lisien anraze ki kapav bit ar li.

Ler Lida ti finn rankont zafer, bonnfam Laf-labou donn li enn bann move konsey pou brouy Polin ar Polinn. Lida retourn lakaz, toutswit mem li koumanse. Me li bo mazinn move malis mem, touzour Polin kontan Polinn, zot lafarinn napa ole tourn sarbon. Lida kime andan-andan: "Mo va trouv so manier! Mo va trouv so manier!" Polin ti gagn enn fame lisien ki ti apel Kastou, akoz ki serf, ki koson maron, ki zibie li trouve, li met ar zot, li kas zot. Kanmem ofer Polin desan pias, zame li ti va vann sa lisien la. Kastou ti sitan kontan Polinn ki zame li ti ole pran so manze dan lame enn lot dimoun; kan seye, li vomie kit lasiet la, napa tous nanye.

Enn zour, kouma Polinn ape aranz lasiet manze Kastou, dimoun apel li dan lakour, li kit lasiet lao latab lasalmanze, li ale. Lida trouv sa, li tir vitman dan so pos enn korne lapoud blan-blanc ki bonnfam Laf-labou ti donn li; li fann lapoud la dan lasiet, li brouy ar manze, li ale. Polinn retourne, li pran lasiet, li apel Kastou, li donn li, Kastou manze. Ler li finn balie so lasiet pov malere lisien la koumans plegne, plegne. Lida ti fer sanblan ankoler: "Kouma zaimo anbetan dan lakaz dimoun, don!" Li pous li deor. Kastou kouma dimoun sou: li rip-ripe dan lakour; li ariv dan bor kanal, li bwar, li bwar, li bwar; so vant gonfle, dilo touf li, li mor laba mem! Polin rant enn kou. Ki li trouve. Lekor so lisien red, lagel nwar-nwar, vant kouma tanbour. Li apel dimoun, Polinn sorti dan lakour. Li trouv pov Kastou mor dan bor dilo, Polinn dibout akot li, li vinn feb, li oblize asize pou napa tom par ter. Polin vinn ar li, li dir li: "Ah! mo ser, lisien la ti manze nek dan to lame, twa ki lafot kan li finn mor!" Ki Polinn kapav reponn! Me so leker anba ros.

Lida ti ena enn sat. Ler dine, Polinn zet sa sat la enn morso laviann. Lida sot lao morso laviann la, li zet li dan lakour, li dir Polinn: "E ou! ou kone ou lame mofinn ar

zanimu; napa bizin donn manze mo sat, mo napa anvli li mor: ler mo va ole touy li, mo va priye ou aranz so dez'ne." Polinn oblize dir nanye. Polinn koumans bien malere dan sa lakaz la afors Lida ay li. Me akot li kapav ale? So frer mem so fami. Li reste, kanmem Polin depi zafer Kastou napli bon pou li kouma lotfwa. Nef mwa zis depi li finn marye Lida akous enn piti. Sa ti enn bel ti garson. Polin kontan, Polinn kontan, Lida ousi fer sanblan kontan, me li anouye akoz zanfan la lizour-lanwit nek gele pou dimann tete; napa mwayin dormi ar li. Ler piti la koumans pous ledan, kouma li touzour plore-plore la, so mama bouskil-bouskil li; Polinn pran li, fer kanana ar li, kares li, fer li lape.

Zanfan kanmem piti-piti kone ki dimoun kontan zot, ki dimoun napa kontan. Sannla, li bo napa ankor ena sis mwa, li kit lebra Lida pou al dan lebra Polinn. Sito li finn tete, li kriye pou Polinn pran li; Polinn pran li, li aret kriye, li trankil. Lida firye: "Kouma! li ousi va pli kontan sa Polinn la ki mwa ki so mama! Napa mwayin sa! Mo pli vomie napa ena piti!" Zanfan la tom malad. Dokter dir bizin sevre li, dile so mama napa bon (kikfwa li ansint). Polin tir piti la lame Lida, donn li ar Polinn. Polinn mem ki so mama aster, swegn li, begn li, donn li manz so lasoup. Polinn met pov ti garson la dormi dan gran lili ar li: "Koumsa kan li bizin kiksoz lannwit, mo va sir tann li plegne."

Lida afors li ay Polinn, napli kapav get piti la: ler baba la trouv lizie so mama lao li, li kriye koumadir kors li afors lizie la move. Ki ou kwar? Enn lannwit, kouma tou dimoun dan lakaz dormi, Lida vinn dousman-dousman dan bor lili Polinn, li souk pov malere zanfan la dan so likou, li trangle li. Li retourn dousman-dousman dan so lasam, li rant dan lili, li ekoute, li ekoute: nanye! personn napa bouze, tou dimoun dormi mem. Landime gran bomatin kok sante, Polinn leve. Li tourne, vire, li fer kafe, baba napa bouze. Polinn riye: "E ou, baba, ou konn dormi, wi!" Soley leve, baba napa bouze. "E ou, baba, ou finn mank laklos azordi!" Polinn ariv akot lili, li tourn baba la, li get li, li nek kriye. Ah mon die! li tom an-gran par ter san konesans. Polin tann sa kriye la ar sa tapaz la, li fons enn kou dan lasam so ser. Li trouv so pov ti garson lizie blan-blanc, savire, lekor nwar; li tat li: "Ah! mon die, Lida! Lida! Nou piti finn mor!" Lida rantre kouma koutvan, li pran piti dan so lebra, li kriye, kriye; li anvoy enn koutpie ar Polinn ki touzour par ter la, li dir ar Polin: "Koumsa to va les sa malerez la touy tou dimoun dan nou lakaz!" Polin vinn fou; li lev Polinn, li sarz li lao so ledou, li amenn li danbwa, li sot so de pogne ar enn lars. Pov Polinn begn ar so disan nek dir li: "Ah! mo frer! To finn koup mo de pogne, mwa, to ser! me biento to va pik ar enn pikan bien red; lera to va mazinn mwa!"

Polin ti kit li tousel, li ti ale. Kikfwa Polinn ti pou mor lamem kan li tann brousay bouz-bouze; li gete; li get enn zoli ti lisien long seve vinn ar li. Lisien la ti is-is so rob; koumadir li dir li vini. Polinn swiv li. Lisien mars divan. Li fer li pas enn bann ti sime anba zarb; zot ariv dan enn laplenn akot ti ena enn bel-bel lakaz. Lisien zape; enn bann domestik sorti dan lakaz. Lisien zap ankor, koumadir li apel zot, zot vini. Malerez Polinn napli kapav marse afors li feb ar tou sa disan li finn perdi la. Kouma li tom dan lerb pou mor mem, lisien fer de domestik lev li dan zot lebra, amenn li dan lakaz.

Sa ti lakaz enn lerwa. Lerwa la napa ti la, li ti al lager enn lot pey; me touzour ler li sorti pou al lwin mem, sipa gran lasas, sipa lager, li kit so ti lisien lakaz; e ti lisien ki met dan plas lerwa, limem komann domestik, limem ki kone ki so met ole dimoun fer ziska li retourne. Lisien fer zans la swegn Polinn. Met li dan enn bel lasam, donn li enn bon lili ar matla, lorye; tou saki bizin; koup likou mama poul, fer bon bouyon pou li, donn li bon divin rouz, anpes tapaz pou li kapav bien poze, bien dormi; fer tou saki bizin fer pou li geri vitman. Napa kinz zour pase, Polinn finn sava bien. Me pov zennfi, akot so lame! Ala lerwa retourne, li ase lager. Ti lisien ler li finn bien kares li, amenn li lasam Polinn. Polinn la ti zoli-zoli mem, ou kone. Lerwa get li, get

li, ladan! Li maye mem. Li dir so lisien: "Si fe, Lietnan, to ti bien fer!" Lisien la ti apel Lietnan. Li ti bouz-bouz lake, li zape pou montre li kontan. Toulezour lerwa vinn koz-koz ar Polinn. Li ti va bien kontan dimann so lame; me ki lame li kapav dimann li? Pogne finn koupe, lame napa; li oblize les pase. Arosan enn banane koumsa finn pase. Lerwa bizin retourn lager. Avan li ale li donn so lord Lietnan: "Fode kone biento mem Polinn pou akouse; sito li finn gagn piti fer enn dimoun ekrir mwa, donn mwa so nouvel, dir mwa sipa ti garson, sipa tifi. Swegn zot bien, napa les mank nanye; twa mem ki met kan mo napa la." Lietnan bouz lake pou montre li finn tande. Lerwa ti ale.

About sipa kinz zour Polinn akous de zanfan. Sa ti de ti garson. (Ler Polinn santi li pou akouse, li apel saz fam pou ed li). Ti veyez dan lasam ti donn enn fay klarte. Zanfan vini, lasam tou eklere: sakenn ti gagn enn bel zetwal lao fron; saz fam oblize dir: "Napa bizin dilwil koko ar zanfan la; zot lalimier ar zot!" Lietnan fer ekrir enn let ar lerwa pou rakont li touse. Kouma domestik ki ti amenn sa let la finn ariv damilie sime, li lase mem; li bizin rant dan enn lakaz pou bwar dilo e les so lipie poze. Sa ti lakaz bonnfam Laf-labou. Bonnfam fer li koze. Domestik rakont li tou so komision. Lerla Laf-labou donn li manze, donn li bwar; me sipaki feyaz li met dan bred; kouma domestik ankor ape manze la, somey pez li, li tom par ter, li dormi. Laf-labou tir let dan pos domestik, li lir let, vitman li 'krir enn Lot, li fos siyatir, li met anplas. Ler domestik leve, li frot so lizie; li get soley. "Manman! ki letan mo finn perdi!" Li touk so baton, li dir mersi bonnfam, li taye.

Ler lerwa lir let la li boukou sagrin. Ala saki ti marke ladan: "Mon rwa, Polinn fek akous enn ti zako ar enn ti lisien. Mama ar piti sava bien. Nou asper ou lord." Lerwa ekrir repons: "Kanmem zako, kanmem lisien, enn papa bizin kontan so piti. Swegn bien sa zanfan la. Ler mo va retourn lakaz, mo va gete ki mo pou fer ar zot. Lerwa." Lerwa donn sa papie la dan lame so mem domestik la, li dir li retourn lakaz, taye. Kouma domestik ariv divan lakaz Laf-labou, sa move bonnfam la ti pe vey-vey li dan bor sime. Li aret li, li dir li: "E ou, monwar! Bien sir repons lerwa ki ou amenn lakaz. Me ou bo prese mo ole ou aret enn ti moman mem: mo fami fek anvoy mwa enn vie boutey rom zanbourzwa, nou bizin gout sa ansam." Ki pov boug la kapav fer? Li oblize rantre. Laf-labou vid enn gran ver rom. Li nek bwar enn gorze, ver sap dan so lame, li roul anba, li dormi. Laf-labou pran let dan so pos, li ouver li, li lir li. Li pez plim, lank ar papie, li 'krir enn lot let: "Ekout bien saki mo komande. Pran sa lorer Polinn la, zet li deor ar so de piti (batar). Me kouma napli ena lame ar li pou chombo zot, amar enn lao so ledou, amar lot dan so lestoma. Zot finn tande; fer saki mo komande. Lerwa."

Domestik leve; li kwar rom la ki finn kas li. Li onte, li pran so baton, li ale. Ler dan lakaz lerwa dimoun finn kone saki zot met ti komann zot, ena zans ki sagrin akou Polinn ti bien bon, ena ki kontan akou zot zalou. Me ki kontan, ki zalou, nanye sa: bizin fer saki komande. Lietnan ti firye: li kone zame so met ki bon leker ti kapab komann enn move kiksoz koumsa. Zame sa! Me li enn lisien; napa koze ar li. Li zape, li zape; sa fwa la person napa ole akout li.

Zot tir Polinn dan so lili; zot amar so de piti lao li kouma ti finn marke dan let, zot amenn li dan gran sime, zot pous li. Lietnan napa ole kit Polinn, li swiv li. Zot marse, marse; pov malere Polinn plore, Lietnan napa dir nanye. Ala zot ariv dan gran bwa. Lietnan pas divan pou montre sime. Kouma zot ariv dan bor enn ti larivier, Polinn gagn swaf, li bes azenou pou bwar dilo ar labous, me lame napa pou li bwar dan lame. Li pans so lekor pou so labous ariv ar dilo; ala piti ki ti amar dan so ledou sap enn kou, pik dan dilo. Polinn zet so lebra dan dilo, kanmem napa lame pou atrap so piti. Ki ou kwar! Sa ti enn dilo mirak. Kouma sa de lebra la plonz dan dilo, enn kou mem, de lame pous ankor ar zot! Polinn chombo so piti, li anbras li, li plore, li kriye: "Mersi! Mersi bondie." Lietnan kouri, zape, roul par ter; li kouma fou afors li kontan.

Zot marse, marse, marse. Ala trwa zour zot dan sa gran bwa la, zot ariv dan laplenn. Dan balizaz sa laplenn la, zot trouv enn vie-vie lakaz kouver ar vetiver, personn ladan. Lamem zot arete. Polinn aranz lakaz morso-morso, li ramas fey, li fer enn bon lili pou li ek so zanfan, enn ti lili pou Lietnan, li fer so lapriyer, li alonz so lekor, li dormi. Landime gran bomatin, li leve, li asiz lao so lili, li mazine. "Ki mo kapav fer? Akot mo kapav ale? Mo napli ena fami; personn napa anbras mwa. Mo pli vomie res tousel isi dan sa vie lakaz la: personn va vinn sikann mwa; mo va elve mo zanfan trankil; Lietnan ar mwa nou va trouv enn manier gagn manze pou nou napa mordefin. Pa vre, Lietnan?" Lietnan zap ar li, li bouz-bouz lake pou montre li kontan.

Les nou retourn ar lerwa. Kouma pov zennom la ti kwar ki Polinn finn donn li enn zako ar enn lisien olie zanfan, li ti sitan sagrin ki li napa oze retourn dan so lakaz: li res lager sipa sink-sis banane koumsa, afors so leker brile. Lerla, li santi so leker koumans konsol morso; li retourn lakaz. "Akot mo piti? Akot Polinn? Akot Lietnan?" Zans la res sek. Par boner pou zot, let lerwa ti gard dan tirwar biro. Zot kouri sers let la, zot donn li dan lame lerwa. Lerwa lir let: so tour res sek. Li karkiy-karkiy so lizie, li vir-vir papie la; bien sir zame li ki ti 'krir li, me li mem oblize 'tone afors lekritir la kouma pou li! Ki li a fer? Li mazinn-mazine, ala enn doutans ar li: "Apel mwa domestik ki ti amenn let la."

Kan boug la ti kone ki lerwa ti pe apel li, so leker al lwin, mo dir ou; me li oblize vini kanmem so lazam derobe. Lerwa afors-afors fer domestik la koze, finn tir tou so difil ar li. Lerla li napa lapenn pou kone kouma tou zafer finn pase. Manman! napa ankoler saki li ankoler! Lerwa nek dir li enn parol mem: "Malere!" Domestik vir-vir de trwa tour kouma enn toup, li tom anba, li mos mem. Lerwa touk li dan so seve, li lev li anler, li met li dibout. "Amenn mwa lakaz sa vie sorsie la! Marse!" Ler finn ariv lakaz bonnfam Laf-labou, lerwa fer gard sern lakaz, li fons dan lasam tousel ar domestik. Laf-labou ti ape asize, li sot anler. Lerwa dimann ar domestik: "Limem sa?" "Limem sa, monrwa!" Lerwa fer domestik amar so lipie, amar so lame, met li lao latab manze. Li pran boutey dilwil lao tablet, fer begn Laf-labou ar tou sa dilwil la. Domestik mazine: "Kikfwa lerwa ole fer salad ar li? Me domaz napa disel, napa dipwav, napa vineg?"

Zot sorti dan lakour. Lerwa komann gard met dife dan kat kwin lakaz. Laf-labou ladan, gele, gele; dife ariv ar li, li flanbe mem kouma enn flanbo bwadronn ki peser alim lao resif, so lekor 'klat enn kou, li donn enn gran klarte, li mor mem. Les divan fann-fann so lasann! Lerwa anvoy enn bann dimoun rod-rod nouvel Polinn partou-partou. Zans la tourne, vire, gete, koze, zot napa trouv nanye. Zot oblize retourn lakaz lerwa dir li sa. Pov lerwa la sagrin mem, li vinn meg. Sipa de banane pas ancor. Enn zour kouma lerwa ti lasas danbwa, lisien lev enn serf. Lerwa tire, li bles li. Me serf napa tonbe, lezel ar li, li boure. Li ale, li ale, li ale: lisien bizin kit li afors zot lase, nek lerwa tousel ki kapav tini ar li. Serf taye, taye; ler li kone li finn kit lerwa morso lwin, li aret ti moman, li poze, li soufle; lerwa vini, serf degaze. Ala de zour zot ansam; kouma soley pou kouse zot ariv dan balizaz laplenn. Terin ouver divan li, serf mete mem; lerwa get li lwin-lwin divan, napa lapenn sey ancor; lerwa tir enn kout sapo ar li, li oblize riye, li kriye li: "Eh twa! to konn balie wi! To kapab san vante. Lese! Kikfwa enn lot zour nou pou zwenn ancor." Serf lwin, napa reponn nanye. Kouma lerwa tousel dan bor laplenn la, li gete, li napa konn nanye, zame li ti vinn sa kartie la. Me kikfwa li va trouv enn lakaz pou poze pandan lannwit la, ar morso kiksoz pou manze: depi de zour la so vant koumans gagn fin. Li marse, li marse, ala li get enn ti klarte dan lwin. Li mars ancor; sa ti enn ti lakaz kouver ar vetiver. Lakaz ferme; lerwa tap tap dan laport. Li tann dimoun mars dousman-dousman dan lakaz, kouma dir gagn per. Li kriye: "Ouver, ouver kan zot bon leker! Mo gagn fin, mo lase; soulaz mwa, bondie va soulaz zot!" Laport ouver, lerwa ti rantre.

Dan lasam la ti ena nek enn zenn fam. Ti koumans fer sikour-sikour; lerwa napa kapav bien get so figir, me li mazine sa enn figir ki li kone sa, enn figir koumadir figir Polinn. "Ayo! pov Polinn! Akot li aster!" Lerwa dimann zenn fam morso kiksoz pou manze; zenn fam la tir dan gard-manze batat, maniok ek enn morso roti yev. Li poz lasiet divan lerwa lao latab; "Pov Polinn, li napa ti ena lame, li, pou servi mwa!" Kouma lerwa ape manze la li get-get zenn fam la tourne-vire dan lasam. Me zenn fam la napa oze get li, koumadir li per li. Ala kouma zot toul'de dan zene la, lerwa tann enn lisien zap-zape dan lwin-lwin. "Pa posib! me mo konn sa lavwa la! Lavwa Lietnan, sa!" Lavwa lisien la aprese. Lerwa koute-koute. Lisien napa tousel; de ti garson ar li; zot osi amiz zap-zape pou badinn ar lisien. Lerwa lev enn kou, li al diboute dan laport.

Ti lanwit aster, fer nwar-nwar mem deor. Me ala lerwa oblize frot-frot so lizie akoz li trouv kiksoz ki zame li ti finn trouve avan sa. Lao fron sa de piti garson ki ti pe vini ar lisien, ena zetwal. Zetwal la donn si gran klarte ki tou laplenn klere kouma dan lizour mem, mo dir ou. Kouma lerwa ape 'tone ar sa mirak la, enn kou lisien ki avek zanfan la santi li. Lisien fons dan lakaz, li sot lao lerwa, li plore, li lis li, li zape, li bat lake, li roul anba, li lis so lipie, li sot dan so figir pou lis li ousi, li touf-toufe, li fou. "Lietnan! Lietnan! twa sa, Lietnan!" Lerwa pran li dan so lebra, zot de plore afors kontan!

Lerwa vir enn kou, li fons lao zenn fam la, li pran li dan so lebra: "Polinn! Polinn! twa mem sa, mo Polinn!" Anbrase, anbrase, anbrase! Me ase don! ase fer dimoun bave! Ki mo bizin rakont zot ankor zanfan? Napa lapenn pou kone saki pou arive dan so finision zistwar. Landime gran-gran bomatin avan kok sante, zot tou kit vie-vie lakaz la pou retourn lakaz lerwa. Ki zot anpenn soley napa ankor leve? Zetwal zanfan napa la pou kler zot sime? Trwaziem zour zot ariv lakaz lerwa. Zans la kontan: sante, riye, kriye. Sa ki ti zalou Polinn ki sant pli for. Koumsa mem sa, zanfan, enn zour ou va kone. Gran merci sa dilo mirak la, Polinn ena lame aster, ena ledwa pou pas bag maryaz. Lerwa dimann li so lame, lerwa pas bag dan so ledwa. Zot fer enn dine, zanfan! me enn dine! les tir bretel, zanfan! les ouver zile, mo dir ou! les larg bouk (kilot) par deryer. Kouma nou pou met atab, ala enn pov malere rant dan lasalmanze pou dimann sarite. Li trenn-trenn so lekor ar baton, so lizie rouz-rouz afors plore, lagel traver kouma labous poson finn desir ar lamson. Polinn get sa pov malere la, li vinn ar li, li anbras li. "Twa, sa, Polin! twa sa, mo frer!" Zot fer li rankont vitman-vitman so zistwar, pangar lasoup fre.

Lida ti drog li pou fer li mor akoz sa lagal la ti lase ena mari; samem so figir traver enn kote. Me Lida la enn zour, kouma li dispit-dispit ar dimoun, li ti ramas enn kout baton pilon lao latet, li ti tom sek, li ti mor. Polin oblize sove, pangar zot kwar limem ki finn touy so fam. Aya! baton pilon ki ti touy li!

"Les nou dine, mo frer! Ou pou res ar nou, napa bizin anpenn nanye." Kouma mo ole asiz ar zot atab, zot tir sez par deryer; mo tom anba! Mo roule mem! roule, roule, roule! Mo aret isi pou rakont ou zistwar la.

25. YEV, LERWA EK ZAKO

Ti ena enn fwa enn lerwa ki ti ena enn bombarb dimiel lao enn pie dibwa. Enn yev ansam enn lera ti finn konplote pou al kokin sa dimiel la. Yev anba met lafime, lera lao koup dipin dimiel. Ala lerwa vini, li kriye: "Kisannla ki lao pie ape koup mo dipin dimiel?" Yev koz dousman ar lera: "Dir to tousel; mo dan lafime, li napa va trouv mwa." Lerwa avans morso lwin, pangar kannson brile; Yev fer enn bon bann lafime, li sove.

Ler lafime ti finn tonbe, lerwa trouv lera, li fors li desann, li touy li. Yev ti al zwenn zako, li ti dir li: "Konper, mo kone akot ena enn bel-bel bombar dimiel; me bizin de dimoun pou tir li. Kan ou kontan, anou fer zasosie: nou va partaze." Zako ti kontan, li swiv yev. Ler zot finn arive, yev dir ar zako: "Ou, konper, ou a mont lao pie pou koup dimiel, mwa mo a res anba pie pou met lafime." Zako monte, yev met lafime, lerwa vini. Lerwa kriye: "Me kisannla ki ankor lao pie ape koup mo dimiel?" Yev koz dousman ar zako.

"Dir to tousel; mo dan lafime, li napa va trouv mwa." Zako riye; li kriye lerwa: "E ou, lerwa! Get dan lafime; napa per bril ou kannson." Lerwa get dan lafime, li trouv yev, li touy li. Asterla li dir Zako desann. Zako riye, li reponn lerwa: "Sipa mo bet, mwa! Mo ena de sime: enn an-o, enn anba. Sivre mwa kan kapab."

Li sot dan bout brans, li sot dan enn lot pie dibwa, li ale. Lerwa res sek.

26. YEV EK LERWA LELEFAN

Dan sa letan la, lelefan ki ti lerwa tou zanimo. Me sa pov lerwa la ti sitan vie, sitan vie ki li napli ti kapav fer nanye, okip nanye: tout lazourne li nek asize labous ouver, bave, bave, kouma enn ti zanfan ki pous ledan; enn vie gaga mem, mo dir ou. Me zanimo fer sanblan zot kwar ki labous ouver la enn riye sa; zot tou nek dir : "Me get nou lerwa kouma li bon: li riye, touzour li riye."

Lasezon sek ti vini. Lapli napa tonbe, tou lerb brile dan gran soley. Yev rod manze, li napa trouv nanye: lastron napa, salad napa, legim napa, tou finn mor. Me, ou kone, ena malis ar Yev! Kouma li trouv lerwa Lelefan labous ouver la, li vey-vey ler personn kapav trouv li, li sot enn kou dan labous lelefan, li rant dan so lekor, li desann, li al manz so trip. Lelefan napa santi nanye: li touzour labous ouver, riye, riye mem.

Yev enn move zanimo. Ler li finn lase manz trip, li koumans manz leker lelefan. Sa kou la lelefan aret so riye; li ferm labous, li mor mem. Ler yev ase manze, li ole sorti; napa mwayin, laport ferme. Ki li a fer? Li retourn dan trip, li asize, li mazine. Par an deor, zanimo finn trouv lerwa mor. Ala zot fer sanblan sagrin, plore, kriye, plegne. Zako dir ar zenn lelefan ki ti pou vinn lerwa dan plas so papa: "Mo lerwa, pou soulaz inpe nou ladouler, les nou anpay lekor ou papa ar boukou-boukou lerb santi bon, sitronel, fey fouzer, rasinn vetiver, faham. Apre, nou va amenn li simitier; me va bizin letan pou li pouri nou va kapav konsol morso! Ki lapert afrez nou finn fer." Tou zanimo nek kriye an bann: "Wi, mon rwa, wi mon rwa, les nou bour lekor ou papa ar bon lapay." Ti lelefan kontan. Li dir zot: "Aben! kan zot kontan, boure." Zako dir zanimo: "Al sers lerb ek feyaz, mo gard ar mwa lera, tandrak, souri, sanpie, milpat, lever pou vid sa gran-gran lekor la: bizin tir so trip, zete; san sa li pou pouri vitman mem."

Yev tann sa, li anroul so lekor dan milie trip. Zako fer tir tou trip, zet lwin-lwin mem, pangar zot fer lakaz lerwa santi pi. Ler yev tande, zot finn retourn lakaz lerwa, li sorti damilie trip, li netway so lekor, li souye bien prop, li kouri dan simitier akot zot ti ape fer lanterman. Martin ar kato ti fek fini gran-gran diskour dan bor lafos, yev fons akot trou, li lev lizie anler, li koumans koze: "Ayo! Ayo! Mo frer, ki maler bondie finn anvoy nou. Ki bon lerwa nou finn perdi! E mo napa ti la pou ferm so lizie! Mo ti al Trwa Zilo akot tonton mo fam ki ti gagn gran malad mem. Ler mo retourne, ki mo tann dir: "Lerwa, nou bon lerwa finn mor!" Ayo! Ayo! Les mwa plore. Zot tou sagrin mo frer, mo trouve ki zot tou santi ladouler, me personn, personn ti kapav kone kouma mwa ki bon leker, ki bon leker nou lerwa ti gagne. Les, les mo lizie koul dilo."

Yev ti sorti dan simitier; li ti al rod kreson bor larivier.

27. ZISTWAR YEV EK KOURPA

Enn zour papa yev ti pas akot enn pie bannwar. Kouma li ti lev latet, li get enn nik mous anpandan dan enn brans. Sipaki li mazine, li ti mont lao bannwar, li amar enn lakord otour nik mous, li desann, li asize, lakord dan so lame, me li res trankil, napa bouze. Kouma yev ti ape asize la, konper kourpa pase. Bon morso letan li gete: yev lakord dan lame, napa bouze. Kourpa dir li: "Me, konper, ki to ape fer ar sa lakord la, don?" "Napa koze, konper, les zanfan aprann! to napa kone dan lekol isi; mo mem ki angaze pou sonn laklos: witer, zanfan rantre, mo sone; dizer, zanfan sorti, mo sone. Sis pias par mwa, demi bal douri, dal ar poson sale: enn bon plas! Me domaz mo oblize kite: dokter dir mwa sanz ler, al lakanpagn." "Ah! ben, konper, kan to oblize ale, donn mwa to plas." "Mo pou ale azordi mem kan mo trouv kikenn pou met dan mo louvraz." "Eben ala mwa." "E twa! Pangar to mank ler pou sone, kan mo met twa dan sa plas la, wi!" "Napa per, konper, zame mwa ki pou gagn repros dan mo louvraz. Donn lakord."

Yev ti donn li lakord, li dir li. "Ekout bien, taler dizer pou sonn dan legliz, twa osi to sone, hin! ekout bien." Yev ale. Kourpa anba bannwar, lakord dan lame, li ekoute, ekoute, ekoute. Ala legliz sone, kourpa tir lakord: nanye! laklos napa sone. "Manman! li dir sa laklos la! wi!" Kourpa pandi lao lakord, tire, tire, sakouye. Enn kou brans la kase, nik mous tom anba. Mous la firye, sorti dan nik, fons lao kourpa, pik li dan figir, pik li dan lame, dan lipie, dan lizie, enn beze mem. "Ayo, mama!" Kourpa ti vane, mous ar li, bez li ziska napa bon.

Si pa enn mwa, de mwa ti pase, kourpa finn geri. Enn zour, kouma li pas anba enn bwa palmis, li trouv yev. So koler leve: "Ala twa, fangas; fo mo touy twa!" Me yev malin: "E ou la, monnwar, ou fou kriye-kriye for koumsa! Ou napa kone legliz isi, get kolonn – sa ti letron palmis – mwa mem bedo, mo oblize pous ou kan ou koz for, wi!" Kourpa res sek, napa kone ki li va dir. Yev ti vir-vire dan legliz, li retourn ankor ar kourpa, li dir li: "E ou, konper, gout sa dilo beni la." Sa ti dimiel: dan so vire yev ti al tranp so ledwa dan enn sikoup ki li ti kasiet anba fouzer. Kourpa gout dimiel la; lizie vire: "Manman! napa 'pel bon dilo beni sa! Me akot zot met zot dilo beni dan legliz la?" Yev amenn li: "Ala li la". Sa ti enn gran-gran bombar dimiel, me so mous dimiel ankor ladan. Yev ti kit kourpa, li degaze mem. Kourpa apros kot bombar la, li dir: "Mo anvi fer mo lapriyer, mo vomie pran morso dilo beni." Li fou lame dan bombar: mous sorti kouma enn lafime, tom par batan lao li, tas ar li, mete mem. Li fou, li roul so lekor parter, napli bouze, kouma mor. Mous kwar li finn mor mem, kit li.

De trwa mwa pase, kourpa finn geri. Enn zour yev al rann vizit lafi lerwa. Kouma zot ape koz-koze, lafi lerwa dir li: "Ou kone kourpa, ou?" "Ou dimande sipa mo kone kourpa? Kouma mo napa kone li, li mem mo seval! Tanto, katrer, si ou dan ou lafnet ou a trouv mwa pase lao li." Yev sorti lakaz lerwa, li al dan bwa. Li ti kone akot enn mama poul ape kouve; li pran trwa dizef gate, li met dan so pos. Li al dan sime akot kourpa pou pase, li asiz lao enn ros. Kourpa vini, li trouv yev: "Fouti koson! zordi la to napa pou sape, mo pou touy twa!" Yev fer sanblan plore: "Ayo! ayo, mon ami! to napa pou gagn lapenn pou touy mwa; gran-gran malad ar mwa, taler mo mor. Ayo! ayo! kouma mo soufer! Pardon, konper, pardon! Vinn donn mwa lame pou leve; mo ole trene pou al lopital, sipa dokter va soulaz mo lekor. Ayo, ayo! dife dan mo lestoma! ayo!" Kourpa kouma li vinn akot li, santi enn move loder mazizi, mo dir ou. Sa ti yev ki ti kas enn dizef gate. "Me kouma to santi pi, don! napa kapav tini ar twa." "Ayo! ayo! mo frer, mo lekor sa: mo pou mor, mo koumans santi pi, ayo! mo napa kapav marse; 'port mwa lopital, mo frer: Bondie va soulaz twa, ayo!" Kourpa bonker, li pran li lao so ledwa. "Donn mwa enn labrid, mo frer, mo tro feb, pangar mo tonbe". Kourpa donn li enn labrid. "Donn mwa enn fwet, mofrer; ar so lamans mo va

montre twa akot pou pase; sime lopital la difisil pou trouve. Ayo! ler mo koze dife dan mo lagors; napa fer mwa koze, mo frer, donn mwa enn fwet ayo!" Kourpa donn li enn fwet.

Ler yev lao ledò kourpa finn gagn labrid ek fwet, li amenn li dan sime lakaz lerwa. Kourpa marse, marse; so manier kourpa mars dousman. Yev dir li: "E twa! lopital la pou ferme katrer, wi! galoupe, nou a mank laport." Kourpa marse. Yev tir labrid dan so labous: "Me galoupe don, kan mo dir twa." Kourpa ankoler: "Kan to napa tini trankil, mo pou zet twa, taler." Yev riye: "Seye, mo kamarad, seye." Ala yev amar li kout fwet pike, pike. Kourpa ole zet li, napa fouti; labrid koup so labous, kout fwet tourdi li, li oblize galoupe. Zot pas anba lafnet lafi lerwa, yev tir enn kout sapo.

Bor lamer napa lwin; yev fer li enn kondire oblize li rant dan dilo. Kourpa napa konn naze, li ole arete, napa mwayin, boure mem, boure, boure. Dilo lao so latet; li bat bat lebra, li ouver labous pou kriye, dilo rantre, li nwaye.

Yev retourn ater; ler so linz sek li al lakaz lafi lerwa, li dir: "Kourpa la enn fay-fay seval; mo finn vann li ar enn mama ourit."

28. KOR-SAN-NAM EK KOL-DE-KER

Ti ena enn fwa enn lerwa ki ti gagn enn mamzel zoli-zoli kouma enn pie gouyavie fler dan sezon banane; enn ti dilwil, mo dir ou. Ler zennan gagn maler get so figir, zot lizie tap ar li: samem zot ti apel li laprinses Kol-de-Ker, e enn fame lakol, ou kone, enn lakol ki zame larg zwazo ki finn may ar li.

Sipa de trwa san lerwa tou kalite ti finn dimann so papa pou marye ar li. Me so papa napa ole fors li: "Mo va les Kol-de-Ker limem sozire; napa mwa ki pou marye, li ki pou marye; debrouy ou kari ar li; kan li dir ou 'sife', napa mwa ki pou dir ou 'napa'; ler tourtreil pou pran mari, napa martin ki aranz nik." Kol-de-Ker kan li tann so papa koz koumsa, nek anbras-anbras li: "Si fe va! Mwa ki gagn enn bon papa." Sa mem lakoz ki papa Kol-de-Ker ti apel lerwa Gato.

Enn zour, kouma Kol-de-Ker ti ape promne dan kales, seval anporte. Kose sey aret zot, napa mwayin; ti enn per Benozer, ou kone kouma labous dir ar zot: lerb zot pey ki koz sa. Larivier napa lwin; ankor enn ti moman mem kales pou savire dan ranpar; Kol-de-Ker diboute pou sote; ala enn kou la li antann enn lavwa ki kriy li: "Napa sote, Mamzel, napa sote! ala mwa." Enn zennom sorti enn kou dan brous, fons divan seval, pez zot dan zot nene, aret zot. Kol-de-Ker desann dan kales, li dir li koumsa: "Gran mersi, Misie, gran mersi! Ou mem ki finn sov mo lavi. Me ou napa finn gagn dimal ar sa move seval la?" "Ki dimal sa, Mamzel? Mo finn gagn boner anpes zot touy ou, e ou dimann mwa sipa mo finn gagn dimal? Non, non, napa dimal ki mo finn gagne; boner ki mo finn gagne!"

Kol-de-Ker ti vinn rouz kouma so kote leksi ki dan soley. Li get zennom la, li bes lizie. Mo kwar li finn mir mem sa kou la. Sa letan la kose finn fer kales retourn dan gran sime; li vizit arne, larou, tou partou. Nanye kase. Kol-de-Ker mont ankor dan kales, zennom la mont ar li: "Zame mo pou les ou tousel ar sa seval la dan lame enn fay-fay kose koumsa. Me kan mo la, ou kapab tranquil, mamzel; mo nom mem bizin donn ou kouraz: mo apel prins Per-Nanye."

Per-Nanye ar Kol-de-Ker koze, koze. Ler zot ariv lakaz lerwa Gato, Kol-de-Ker anbras-anbras papa, li rakont li touse: "Prins Per-Nanye finn sov mo lavi, papa! Kan ou napa pe plor ou tifi ki kontan ou, li mem sa, papa! Kouma nou va kapav pey saki nou dwa li, papa!" Lerwa Gato get-get zot, li riye; li dir Kol-de-Ker: "Kikfwa mo pou trouv enn manier, mo piti. Les mo seye." Li pran lame Kol-de-Ker, li pran lame Per-Nanye, li met sa de lame la ansam, li dir zot: "Napa sa, zanfan? Napa enn bon manier aranz zafer la? Koze." Kol-de-Ker sa kou la vinn rouz kouma enn mang fizet dan matirite, li zet so lebra dan likou papa, li kasiyet so figir dan zabo so simiz; sipaki li koze dousman-dousman; personn napa kapab tande. Me Per-Nanye larg enn hip! hip! hourrah! "Si fe va, papa, ou enn koner ou!"

Maryaz ti finn deside. Per-Nanye prese mem. Zot met enn bann koutiryer dan louvraz: koud rob, koud simiz, koud penwar, kazavek, dra lili, latet lorye, serviet figir, serviet lipie, serviet lame, linz bin, tou-tou sa ki bizin. Per-Nanye tout lazourne lav ledou zouvriyer la: "Me travay, don, zanfan! travay don! Zot nek is soley: napa soley ki bizin ise; zegwi ki bizin pou ise!" Zour maryaz ti arive. Kol-de-Ker napa ti bien dormi sa lanwit la, so latet morso fer mal; li mont lao largamas gran bomatin pou gagn morso freser. Kouma li leve pou al met so rob marye ar bouke fler loranze, ala li tann enn gran-gran tapaz anler lao so latet. Lesiel ouver enn kou; enn gro espes zaimo loulou sot lao largamas, li lev Kol-de-Ker dan so lebra, li tap enn gran kou anba ar so lipie, li mont anler kouma enn boul lastik, li fons dan niaz ki ti amenn li, niaz ferme; zot derobe mem. Servant Kol-de-Ker, ki ti ar so metres lao largamas, res sek; labous ouver pou kriye, nanye sorti. Ler servant finn rakont sa lerwa Gato

ar Per-Nanye, napa apel sagrin, saki zot sagrin! Kriye, plore, aras seve, desir linz; nanye pa manke! Me ki a fer? Ler zot lase, zot oblize arete.

Per-Nanye mont lao montagn, gete, rode sipa li kapav trouv niaz la. De trwa fwa niaz pas akot li mem; me li bo karkiy-karkiy so lizie, niaz la tro epe, napa mwayin trouv kouma so andan. Dan so lamizer la Per-Nanye ti ena nek enn ti soulazman: li ti kontan al lasas. Enn zour kouma li ti damilie gran bwa li tann tapaz deryer ravnal. "Kikfwa enn serf!" Li mars dousman-dousman, li ariv lot kote ravnal, ki li trouve? Enn bis fek touye, e enn gro lion ansam enn Papa peroke ki ape lager pou gagn sa bis la. Per-Nanye tir kouto, li partaz bis la an de, li dir zot: "Kifer lager, don! Zibie la ase gro pou de dimoun. Mo finn koup zis an de: partaz bonker, sakenn va pran so lamwatie."

Lion ek peroke ti kontan. Zot dir Per-Nanye: "Si fe va, to gagn rezon! Me pou to lapenn to finn aranz nou zafer, nou ole fer twa enn kado ki va ed twa pou tir Kol-de-Ker dan lame sa loulou ki finn amenn li dan niaz." Ala Lion tir enn seve dan so latet, li donn li seve la, li dir li: "Ler to va ole vinn enn gran-gran bel-bel lion kouma mwa, chombo sa seve la dan to lame e dir enn kou: "E twa, seve! fer to louvraz", e to va vinn lion. Ler to va ole retourn ankor enn dimoun, to nek pou dir: "E twa, seve! defer to louvraz!" To finn tande; napa bliye; li napa difisil pou souvini. Per-Nanye dir gran merci lion. Peroke tir enn plim dan bout so lezel, li donn sa plim la Per-Nanye, li dir li: "Ler to va ole vinn enn peroke kouma mwa pou kapav anvol akot to va kontan, to nek bizin chombo plim la dan to lame e dir li enn kou: "E twa, pilim, fer to louvraz", e to va vinn peroke. Ler to va ole retourn ankor enn dimoun, to nek pou dir li: "E twa, pilim, defer to louvraz!" Napa bliye. Per-Nanye dir merci peroke. Zot tou ale.

Ler Per-Nanye finn retourn lakaz, li rod lerwa Gato pou rakont li tou sa. Pov vie lerwa la ti alonz lao kanape akot enn lafnet ouver. Tout lazourne depi gran bomatin ziska napli kapav trouv kler, sa mem so plas. Li touzour lizie anler, sipa li a kapav trouv niaz ki finn kokin so piti. Per-Nanye kriy li: "Napli letan pou plore, papa! Mo pou al get Kol-de-Ker taler mem: Bondie finn soulaz nou, 'krir li sa ki ou kontan, mwamem ki pou amenn li ou let." E li rakont bonom Gato zistwar lion ek peroke. Bonom fons dan so biro, li pez plim, lank ek papie, li 'krir enn kou: "Ah! Mo piti, mo ser piti, ki ladouler ar mwa! Mo leker anba ros. Kan Bondie ekout mo lapriyer, li va les mwa anbras twa ankor enn fwa avan mo mor: samem mo dimann li lizour-lanwit! Per-Nanye ki pou donn twa sa let la; fer tou saki li va dir twa; 'septe to vie papa, napa ena personn ki kontan twa kouma li." Lerwa met so nom lao papie la, li donn let dan lame Per-Nanye, li dir li koumsa: "Napa tarde pou vinn aport mwa so nouvel! To kone mo pou mor kan sagrin la asiz ar mwa!" Pov bonom! Les li!

Per-Nanye mont lao montagn, ala li get niaz vini. Divan pous li kouma enn gran navir blan: les li apros ankor morso. Enn kou la Per-Nanye pran plim peroke dan so lame, li dir li: "E twa, plim! fer to louvraz." Ki ou kwar? So lekor fonn enn kou: so lebra vinn lezel, so nene enn labek, so linz lao li finn sanz an plim; li napli enn dimoun, li finn vinn enn gran peroke gri. Niaz napa lwin; li anvoye, li pik anler mem. Per-Nanye rant dan niaz. Niaz la ti aranze kouma enn vre lakaz. Ena lasam, ena koridor, ena leskalie, ar laport, ar lafnet; me tou sa napa fer ar dibwa kouma lakaz ki lao later: tou kiksoz taye dan niaz mem, kouma dir dan koton fin-fin kouma enn lafime. Per-Nanye oblize 'tone. Per-Nanye rant dan vestibil: napa personn. Leskalie divan li, li monte. Ariv lao li trouv enn long-long koridor ar enn bann lasam; me zot tou laport ferme. Akot Kol-de-Ker? Per-Nanye kol zorey dan enn laport; li ekoute, ekoute: nanye. Li ale. Li kol zorey dan enn lot laport: nanye. Li ariv dan trwaziem laport: ala li tann koumadir kikenn ape ronfle. Sa ti lasam loulou. So gro nene bouse ar lerim: li oblize dormi lagel ouver. Kan dimoun fer zot lakaz dan milie niaz, touzour bizin lerim ar zot. Dimann zans Kirpip! Per-Nanye kit laport loulou; li al dousman-

dousman; li ariv dan laport enn lasam akot li tann koumadir dimoun ape plegne. "Bien sir, lamem, sa!" Li ouver laport ar so labek, li rantre: Sa ti lasam Kol-de-Ker. Kol-de-Ker get zwazo la rantre, li kwar kikfwa enn zwazo ki loulou anvoye pou li amize koz ar li. Me kouma li a kapav kontan kado loulou! Li pous peroke ar lame, li dir li: "Mwa ki ay to met, mwa ki va kontan twa! Ale! Ale! Les mwa plor trankil." Enn kou la Per-Nanye dir ar so plim-sorsie "Plim, defer to louvraz!" Li napa ankou fini koze ki li finn retourn enn dimoun. Kol-de-Ker, manman! Lev enn kou; li sot lao li, li zet so lebra dan so likou, li anbras li, anbras li. Kouma li gou! Kouma li gou! Lerla, zot koumans koze. Per-Nanye donn Kol-de-Ker let so papa. Kol-de-Ker lir let: "Bien sir mo va fer tou saki to va dir mwa! Napa bizin konsey papa pou kone ki enn fam bizin touzour fer saki so mari komann li."

Asterla Per-Nanye dimann Kot-de-Ker ki zespes dimoun oubien zanimo sa loulou ki finn volor li la. "Li enn espes dimoun ki napa enn dimoun, ar enn figir ki napa enn figir, lizie ki napa lizie, labous ki napa labous, lekor ki napa lekor; sipa mwa ki li; kikfwa nam, mo kwar! Mo dimann li kouma li apele, li dir mwa li apel Kor-san-Nam. Me zame mo pou sorti dan so lame, akoz zame personn va kapav kone ki manier touy li. Kanmem koup li par piti-piti morso mem, ki li anpenn? Morso la va zwenn ankou, va kol ansam. Pou touy li bizin kone kot li, so nam. Nam dan enn dizef, dizef dan enn pizon, pizon dan lekor enn tig rouz, tig rouz dan lekor gran tig blan. Bizin touy tig blan; ler tig blan finn mor, tig rouz pou fons lao ou kouma ou ankou lase la, bizin touy li ousi. Lerla, pizon pou anvole; bizin swiv li, atrap li, touy li, pran dizef. Pou so finision zafer bizin pran dizef e kas li lao latet Kor-san-Nam. Sa kou la li mor mem, li tom sek. Me ki dimoun ki va kapav fer sa bann kiksoz la? To dimande ki dimoun ki va touy to loulou? Mo kwar kikfwa to finn bliye mo nom, Kol-de-Ker! Mo apel Per-Nanye. Aranz pake! Avan trwa zour mo pou retourn isi ar dizef sa pizon la; mo va kas lomlet lao latet loulou. Aranz pake, mo dir twa! Me napa letan pou perdi; les mwa ale." Zot anbras-anbrase; Per-Nanye komann so plim fer so louvraz, li vinn ankou peroke, li desann ater.

Ler li ti finn donn nouvel pov vie lerwa Gato, li parti pou al rod tig blan. Tig blan ti res dan enn kavern enn gran montagn damilie enn gran-gran laplenn. Zame personn pas laplenn la; zot oblize fer gran letour pangar tig get zot. Dan bor kavern, later blan ar lezo tou zanimo ki tig la finn manze. Pou ariv pli vitman, Per-Nanye ti sanz an peroke; li vinn lao enn gran pie tambalokok ki ti pous akot kavern. Li desann dousman, li pran seve lion dan so lame, li kriy enn kou: "E twa, seve, fer to louvraz!" Ala li vinn enn gran-gran papa lion kouma napa ena de dan pei Moris. Lerla li ti larg enn kriye. Manman! koumadir toner; montagn mem oblize tranble: gro-gro ros roul depi an-o ziska dan laplenn. Tig ti ape dormi dan kavern; li tann sa, li lev enn kou, li sot deor. Lion ti asper li; kouma li sorti la, li fons lao li. Napa 'pel lager sa ki zot lager; mete, tape, boure; zot kime, lekor koul disan; nanye sa; napa large, zot tase mem. Enn kou, tig pez enn lapat lion dan so lagel; kouma latet tig anba la, lion souk li dan likou deryer latet, sakouye, sakouye; tig oblize larg lapat; lion sot lao so ledon, aplati li parter, peze, peze, houn! lerin kase: tig vir kay, li mor mem. Me pov lion la li blese mem; li lase, napli ena divan ar li. Kouma li ape lis-lis so lapat, ala tig rouz koumans degaz dan lekor tig blan. Enn ti moman mem li va pare pou lager. Me sipa ou krwar ki Per-Nanye li bet! Li pran so plim, li komann li fer so louvraz; li retourn ankou peroke; li anvol enn kou, li poz anler lao pie tambalokok. Tig rouz anba res gaga. Peroke nek dir li: "Asper, asper mo poz morso: taler nou pou gete." Letansa loulou dan niaz santi koumadir so lekor napa bien: "Sipakwa ki ar mwa don! Mo brouye-brouye." Les li!

Ler Per-Nanye kone to so lafors finn retourn ar li, li vinn ankou lion, li fons lao tig rouz. Tig rouz la ti oblize pli piti, pou so lekor kapav dan lekor tig blan. Lion bizin nek trwa-kat kou pou fini li. "Sa enn tig! Kikfwa enn sat maron, mo kwar!" Enn dernie kout so lapat, mo dir ou, lion krev so gard-manze. Li mor mem: lion ouver li.

Loulou dan niaz oblize alonz lao lili: gran-gran malad ar li. Kouma lion ouver dousman-dousman lekor tig rouz pangar pizon sove, pizon sorti enn kou dan lagel tig, pik anler, anvole. Lion galoupe, large mem pou swiv li. Me kan enn zanimo kapav parye lekours ar enn zwazo. Pizon divan, li gagne, li gagne, taler mem lion pou perdi li dan so lizie. Per-Nanye pez enn kou so plim-sorsie, li kriy li: "E twa, plim, fer to louvraz!" Li vinn peroke. Li pik anmontan pou so lizie kapav trouv pli dan lwin: koumadir enn papa servolan ki ronfle-ronfle kan divan done. Pizon santi li aprobe; li forse, forse mem. Ah ouah! peroke anler lao so latet. Li plonz enn kou, li pez li dan so milie lekor. Enn koud labek ase: pizon flot-flot anler, li balans lao enn kote so lezel, li sey apiy lao lot kote, li tonbe enn kou kouma enn ros ki zanfan finn zet anler. Peroke ouver li. Dizef ladan. Li pran dizef dan so labek, li anvol lao montagn, pou asper niaz.

Ala niaz dan lwin. Divan pous li, divan pous li, li ariv pros. Peroke ouver lezel, mont dan niaz. Li kone akot bizin pase, li rant lasam Kol-de-Ker. "Ala mwa, ala dizef! napa letan pou koze; swiv mwa!" Li fons dan lasam Kor-san-Nam. Loulou lao lili; divan kourt-kourt dan so labous, koumadir lisien ki fek fors enn yev. Peroke enn kou mem kas dizef lao latet loulou. Ki ou kwar? Ala so lekor koumans fonn dilo. Li koule, li koule; ala niaz ousi ki larg so lapli. Taler niaz la pou derobe anba zot lizie. Peroke nek letan kriy ar Kol-de-Ker: "Tini mo lapat, tini mo lapat: napa large!" Niaz desir-desire, peroke ouver lezel. Zot desann lao montagn dan enn piti-piti lapli ki ti so restan niaz la.

Ki mo bizin dir zot ankor, zanfan! Per-Nanye komann so plim defer so louvraz, li vinn dimoun, li pran Kol-de-Ker dan so lebra. Me zot lontan mem, wi, avan zot desann dan montagn la. Ler papa Gato, trouv Kol-de-Ker, li fou! Li sot lao li, li manz li. Kan li lase afors anbras li, li anbras li ankor. Per-Nanye oblize riye; li tir so fam dan lame bonom: "E ou, papa, ou pou fini so lazou, wi! Lazou mo fam, sa."

Zot ti apel kwizinie pou komann dine. Manman! manman! Pangar dimoun pou mor ar tou sa manze la, wi! Napa mwayin konte sa bann pla ki lao latab. Me ti ena enn ladob pizon! Domaz ler mo ti ole gout li, Per-Nanye ti flank mwa enn kout pie, mo tom isi.

(Revizion, mizazour termine le 6 Novam 2011)